2. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 1565 ՈՒՐԲԱԹ 2 ՄԱՐԻԼ 1904 15 ԱՊՐԻԼ 1904 Ն.Տ.

10 ՓԱՐԱ
ՏԵՂԻ ՈՒՆԻ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԻՒՆԻ, 20
Կ. ՓՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
رمنیجه سورهانتاق غزته‌سی صاحب امتیازی د. جیوملك
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԻՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԱՒՏՈՒՐՈՑՆԵՐԸ ԱՐԾԱԽՈՑԻՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղր. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » « » 50

ԱՐՏԱՔԱՀՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
12 ամիսը կանխիկ Ֆրք. 32
6 » » » 11

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ 10 ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ

ՄԱՆՈՒԿՅՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղր.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանցի համար մասնաւոր պայմաններ

ՕՐԱՑՈՑՑ
ԱՏՍ ՕԳՈՒՏԱՆ
1904

ՀԻՆ ՏՈՄԱՐ— ԱՊՐԻԼ 2 ՈՒՐԲԱԹ Զ. օր ՁԱՏԿԻ
Ծն.՝ ասն Պալըզեզը ֆԱյազմային։
ՆՈՐ ՏՈՄԱՐ—ԱՊՐԻԼ 15
ՏԱՀԿԱԿԱՆ.—1322 ՄՈՒՀԱՐԻԷՄ 28
ԿԷՍ ՍՐ.— Թրք. 5.27 Ծեր. 5.14
ՊԱՏՄԱԿԱՆ.—1889 Ապրիլ 2ին կը մեռնի բրոֆէսէօր Քներվէք, ռուսահայ հմուտ բանասէր եւ հնագէտ որ 1858էն ի վեր հայ. լեզուի ուսուցիչ էր Ռեդերպուրկի համալսարանին մէջ։ Գրած է հնախօսական ուսումնասիրութիւններ։

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԳԱԻԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ԵՒ ԽՆԱՅԻՒԱԾ ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

ՊԱՐԶ ԵՒ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԹԵԼԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«Սաւրհանդակ» իր յուլած կարեւոր հարցով ամբի կուգար զբաղուիլ գաւառացի գրողներուն անտես. լուրջ եւ կենսական խնդիրներով, որոնցմով միայն կարելի պիտի ըլլար գտնել եւ վերջնել պատճառները՝ անսեասական ա եւ անհագստա կացութեան։

Առաւելապէս դրական դարու մը մէջ կ'ապրինք։ Երանի՛ թէ զուգընթաց յառաջացած ըլլային մեր գրական թէ դրական ճաշակները։ Օրինակով մը բացատրենք բառերս։ Համբարձումի ի վեր երգչախումբերն համարեա է վարդը։ Միլիոնաւոր հոգիներ հասած են գայն եւ «Ինչ անոյշ բոյր է» ըսելով անցած գացած են։ Ոչ ոք հետաքրքրուած է հարցնելու թէ արդեօք ինչ կրնայ ըլլալ պատճառը այս բոյրին։ Հակիւ երկու դար կ'ընէ որ գերասած է վարդին խոկութիւնը եւ այս գիւտին պատիւն ալ վիճակած է Հայուհիի։

Պէտք է սիրել գրականութիւնը՝ որ զուտ աղդակն է համայնքի մը զարգացման, եւ գրականութիւնը զօրաւիդ միջոց անհատական գոյութեան։

Յետադիմութիւնը կրծած է եռանիի մը վրայ, զոր կը կազմեն երկրագործութիւն, արհեստ եւ վաճառականութիւն։ Ես ալ պիտի դասնամ այս եռանիին չուրջը։ Հետեւարար «Սաւրհանդակի» յուլած հարցը պիտի ուսումնասիրեմ երկրագործական, արհեստական եւ վաճառականական երթեակ տեսակէտներով։

* * *

Ամէն տեղ գիւղացին կը գանգատի իր ներկայ վիճակէն, հին օրերը փնտռելով։ Սխալ գաղափար մըն է ասիկա։ Գիւղացին պէտք է գիտնայ որ հողը սմբողնալութիւն մըն է կարգ մը տարրերու եւ ամէն բայս ալ պէտք ունի զան զան տարրերու։ Օրինակի համար ցորեն եւ ծխախոտ պէտք ունին կալիի (potasse)։ Հետեւաբար ցորեն և ծխախոտ սպառիչ ըլլալով կալիի, մինչ մեկ կողմէ կը պակսի հողին կալիի տարրը և աստիճանաբար կը նուազի նոյն տարերուն քերքն ալ, միւս կողմէն ալ՝ անսպառ կը մնան միւս տարրերը։ Հետեւաբար պէտք է ներմուծել փոխադարձութիւնը (assolement) մը տարերուն մէջ։ Այսինքն ամէն տարի փոխել ցանքին տեսակը՝ մնեւնոյն տարին մէջ։ Մեր գիւղացին ալ հակառակած է հողին ազգանալը եւ այս պատճառաւ տարի մը երեք տարի ցանելէ առաջ, երբորդ տարին չի ցաներ գայն, որպէսզի հանգստանայ։ Թէ այս մեկ տարուան կորուստը չհետեւ եւ թէ չպարտակարար առատ բերք առնուելու համար, պէտք է փոխադարձել մեր տարերը։

* * *

Երկրագործական գիտութիւնով հասատատած ճշմարտութիւն մըն է որ, երբ տարի մը տեւէ բերքը հետզհետէ տկարն տարի իբր հետզհետ՝ գործածուի, կը կորնչին իր ազնիւ յատկութիւնները։ Աւոր համար պէտք է փոխել հողաբը եւ փոխանակել գայն ուրիշ ազնիւ հողաբով մը։ Աւոր համար պէտք է ներմուծել Եւրոպացին։ Ամէն պարագայի մէջ նախամեծար համարելու ենք տեղական հողատարեսակները։ Ամէն տեսակ բանջարեղէններուն, հացահատիկներու եւ պտուղներու ազնիւ տեսակներ ունինք մեր երկրին մէջ։ Ուրեմն կանալու է ընդհանրացնել զանոնք։

Անուրանալի է թէ մաքուր հողնամ մը, մաքուր եւ առատ արդիւնք կուտայ։ Աւոր համար ալ ամէն գիւղ գոնէ մէյմէկ հատ յատկաղ մնքնայ (trieur) ունենալու է, օրական լուացգոյն տեսակը 15 ոսկի է։ Եթէ գիւղ մը 100 տուն ունենայ. եւ այս գիւղերէն ամէն մէկը 15ական ղր. տան, կրնան ոտքիպի մեքենայ մը գնել։

Բարերը և յօտքի են մեր հողերը։ Կաթ ու մեղր կ'արտադրեն մեր դաշտերը։ Գիւղերուն իրարու ունեցած մօտաւորութիւնը նկատի առնելով, եթէ գիւղաքի ընտանիք մը անկարող ըլայ վճարելու 15 ղրշ., այս պարագային կրնան մրանալ 2-3 գիւղի բնակիչներն և մեքենայ մը գնել։ Այս մեկ գործիքը պիտի կրնայ հոգալ պէտքերը այս 2-3 գիւղերուն։ Որովհետեւ անով կարելի է մաքրել օրական 30 գիւղ հաւնա։ Այս ալ եթէ կարելի չըլայ, այն ատեն քաղքին հարուստներ կրնան գնել եւ՝ ցանքի եղանակին՝ գիւղերը ղրկելով՝ չնչին վարձքի մը փոխարէն՝ մաքրել գիւղացիին հնաոցուածները։

Ամէնքս ալ կը բաղձանք մէկ քառով երկու թալուն զարնել։ Բնութիւնը սակայն չնորհած է այս ազիքը՝ երկրագործին։ Երկրագործը իր արտին բոլորաքը անկելու է բարիներ (գաւազ), որոնց փայտը յարդի է չինուած մէջ։ Ամէն տեղ կը փնտռուի եւ մինչեւ մէկ ոսկի կը վճարուի քարերի մէն մի բանին։ Կարելի է անկել հարիւր քարի, արտավար մը արտին չուրջը։ Այսպէս քանի տարիէն կը գանձուի հարիւր ոսկիի դրամագլուխ մը։ Ահա նշանակելի խնայողութիւն մը բնութեան բազմահարուստ դրամարկղէն։ Բարին երգաձեւ կը մեծնայ, այս պատճառաւ իր չուքը չի վնասեր արտերու քանքերուն եւ միանգամայն կը պաշտպանէ զանազ վնասակար հովերէ։ Բարիի մշակութիւնը չատ ծանօթացած է մէկ քանի գաւառներու եւ մասնաւորաբար Այրընի նահանգին մէջ։ Այրընցի մը երբ մանչ զաւակ մը ունենայ, անմիջապէս վարձուն հատ բարի կը անկէ իր արտերուն բոլորաքը եւ 26րդ տարին՝ կարելով զանազ կը ծախէ եւ կը յատկացնէ փոխարժէքը իր զաւկին ընտանեկան տարբին։ Կարին ալ մեծ բաժին ունի բարիի մշակութեան մէջ։

Երբեք կրակին յանձնելու չէ հինաւուրց ընկուզենիները։ Ընկուզենին՝ ոսկիներ կը չահեցնէ մեզի, եթէ իր վրայ գանուին ուռեր։ Ես կը ճանչնամ կարինցիներ, որոնք ընկուզենիի ուռեր [illegible] մարերը դիզած են։ Ուրեմն երկրագործ մէկ կողմէ խնամով պահպանելու է ուռ ունեցող ընկուզենիները, և միւս կողմէ ալ դաշտին մէջ գտած ընկուզները, փոխանակ ուռատեղ մէկ կտրտելու, թաղելու է զանոնք հողին մէջ։ Ընկուզենիի ուռ մը 1-5 ոսկի կ'արժէ։ Աակէ գան գիւղացին՝ խրատելով եւրոպացի վաճառականներուն փայլուն խոսքերէն, այս ուռերը իր կողմէ մինչեւ Մարսիլիա ղրկելու ցնորամտութիւնը կ'ունենայ։ Հոգ չէ քիչ մը ժամ՝ բայց միշտ ծախելու է զանոնք տեղացի ուղղակի վաճառականներու։ Ուղղակի վաճառական մը իր չահը կը փնտռէ այլոց օգուտին մէջ։

Շերամաբուծութիւնը՝ չհասկցած տրուհատ մըն է։ Գիւղացին մէկ արտավար թթատան ունենալու է իր հիւղակին քովիկը։ Կարելի է հինգերորդ տարիէն սկսեալ պահել մէկ ունկի չերամահատնան (30 կրամ), այս մէկ արտավարէն քաղուած տերեւով։ Այս ժամանակէն առաջ ալ կրնան ըլլալ փոքր բուծումներ։ Մէկ ունկի հունտէն առնուազն 50 քիլօ խոզակ կը ստացուի, հազար դր. արժէքով։ Գաւառներու մէջ մեր ալքին կը զարնեն հսկայ թթհենիներ։

—Գա՛, ըսաւ սեղանաւորը հեգնական ժպիտով մը։

—Ծակօբի՛կ, անգամ մըն ալ կ'ըսեմ կոր, զգուշացիր, կրկնեց տիկին Նազիկ։

Սեղանաւորը դարձեալ քմծիծաղով մը պատասխանեց.

—Չգուշացի՛ր... որովհետեւ եթէ քիչ մըն ալ առաջ երթալու ըլլաս՝ պիտի տեսնայիր լեզուս փախելու։

Սպառնալիքը պտի մը վարանքի մատնեց Ծակօբիկ աղան։

Եւ ակամայ տեղի չտալու։

—Իրա՛ւ գէշ չես ըներ՝ եթէ սա լեզուդ փոխես, ըսաւ հեգնելով։

Այդ հեգնանքը՝ կուսի նկատմամբ եղաւ տիկին Նազիկի համար։

—Լա՛ւ, կ'ուզես որ լեզուս փոխեմ, պռազ կատաղի չեշտով մը։

Ու չթարնակեց՝ ոտքի վրայ, բոլ ատնցքները կրքով սեղմած.

—Մի՛ կարծեր որ առնէն դուրս անցացած կնանդ անձանօթ մնացած է ինձի... կ'ըսես թէ քու հարսուս թիւնդ իմ յանցանքովս փճացաւ... բայց սուտ ես, սուտ... հարսուրթիւնդ փճացաւ, այո՛, բայց յանցանքը իմս չէր, յանցանքը քուկդ էր, այն կինոյ դուն էր որոնց հետ ժամանակ կ'անցընէիր, որոնց գիրկը կը թաղէիր պատիւդ, ընտանիքդ հոգալուը...

—Հիմայ ալ նախանձդ պիտի...

—Չեմ նախանձիր, մի՛ վախնար... արժանի չես արդէն... եթէ նախանձէի՛ այնքան ատեն լուռ չէի մնար... մտածէ անգամ մը՝ քանի՛ տարուան խնդիր է ասիկա... եւ ես առաջին օրէն գիտէի ամէն բան, առաջին օրէն ինծի ծանօթ էր այն աղատ կեանքը զոր ատենէն դուրս կ'անցընէիր...

Սեղանաւորը կրկին ընդմիջեց.

—Ալապաճակի մտալներ, ըսաւ։ Ես ատելագաց հեգնելով.

—Դուն կը հաւատաս ըսածներուդ։

—Հարկա՛ւ... ինչ կը կարծէիր... անսասան էի ես այդչափ բանն ալ չհասկնալու համար... չարաքը մէկ երկու գիշեր ատելէն դուրսը անցընես, ամէն անգամուն գործի, բանակցութեան անփոխարէն պատրուակ մը հնարելու, դրամական վիճակդ քայքայի և ես բան մը չկասկածիմ...

—Մատնչո՛ր, մատնչո՛ր, պնդեց Ծակօբիկ աղան։

—Ո՛չ մատնիչներ չեն... անհրաժեշտ թեամբ չէ՛ որ լեզուս պիտի կտրես...

Բայց ատիկ առաջ, մեկնելէ առաջ կ'ափսոսէին, ուր կոչուած է առաժամայ քարոզիչի պաշտօնով, կ'ըսպասկնք որ լիշատակելի հետք մըն ալ այդ Թաղին մէջ ձգէ, յաջողցնելով կանանչաւար Թաղ. Սարհուրդի մը կազմութիւնը՝ օրինաւոր ընտրութեամբ, որուն կը սպասէ անձկագին ամէն Թաղեցի։ Կը սպասենք որ չուտ ընդ փոյթ վերջ մը այս անկերպարան ներկայութիւնը՝ որ կը տիրէ Թաղային գործերուն մէջ, չնորհիւ մէկ—երկու մարդոց, օրանք տարաձայ գաղափար մը միայն ունին Թաղականութեան վրայ. «Մենք նախորդ չունինք» կ'ըսեն, եւ կը բարկանան որ իրենց նախորդ Թաղ. Սարհուրդը ինչո՞ւ համար հաշուետուութիւն կ'ընէ Գաղրիարքարանի. որովհետեւ իրենց ըմբռնումով առանկ բան մը ընելու իրաւունք չունի եղեր անիկա։ Շատ յուսախաղալ չեն ատենք. ու այսլսվքն հանդերձ օրանց արձագանգը եղան արդէն Թերթերը (*)։

Իր մականունին արժանի եկեղեցական մը պէտք է, որպէս զի իր «դասակը ցուցնէ այդ տեսակ մարդոց, ու սասանկ պարագաներու մէջ, և կանոնաւորութիւնը վերահաստատէ Թաղ. գործերու մէջ՝ Գաղրիարքարանէն ընտրութեան հրահանգ ձեռք բերելով։ Եւ ա՛մ պիտի կրնար ըլալ ա՛յնքան իրաւամբ այդ եկեղեցականը, քան Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Ալանեանը։

Կետիկ-Փաշա Թ.Ա.Ր—Թ.Ի.Ր

(*) Արդէն այդ Թաղ. Սարհուրդը մինչեւ նոր կիրակիին համար պաշտօնի կոչուած է, որմէ ետքը ընտրութիւն պիտի կատարուի։ Գաղրիարքարան հաւատ գիր մըն ալ այդ կը պահանջէ, դանդաղելով այդ առաժամայէն Մ.Խ.

ՆԱՄԱԿ ՊԱՂՏԱՏԷՆ
(Թղթակցութիւն «Սաւրհանդակ»ի)

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ — ԱՍՔԱՆԱԶԵԱՆ ԸՆԹԵՑԱՍԻՐԱՑ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ—ՀԱՐՍՆԻՔՆԵՐԸ—ԵՐԿՈՒՌ ՄԱՀԵՐ

Տեղւոյս առաջնորդական խնդրոյն առեիս վիճակը կը տիպէ գիս քանի մը տողով ծանօթացնել անոր պարագաներուն։ Մինչ կեդր. Վարչութիւնը ապարդիւն ընտրութիւններ կը կատարէր վանքերու խորէն, միւս կողմէ տեղւոյս Թաղական Ժողովը ուղղակի կամ անուղղակի կը Թիմակեցներ ալլեալլ տեղներ, և վերջապէս յարաբերութեան անուեցաւ Տ. Մաղաքիա եպիսկոպոս Տէրձեանի հետ, որ հինգ տարիի չափ առաջնորդութիւն ըրած է հոս և ապա պաշտօնէ դադրեցուցած։ Երկու կողմերու հաւանութենէն վերջ հետզհետէ ուեցաւ Պաարիւրքարան, պաշտօնական ձեւակերպութիւնը կատարուելու։ Ճամբու ծախք վճռեան ոսկի պահանջած ըլալով, հանգանակութիւն մը կատարելով ղրկուեցաւ քառասուն ոսկի։ Տ. Մաղաքիա եպսկ. կ'երեւի Թէ դժուարացած՝ վաթսուն ոսկի չղրկուելուն նամակով մը դժգոհութիւն յայտնեց գրելով. «Ձեր ատակը պանդան պիտի մնայ մինչեւ վաթսուն ոսկիի լրանալը»։ Այն ժամանակ Քաղաքական ժողովը նամակ մը ուղղելով յայտնեց որ, Թէեւ վաթսուն ոսկի պահանջած էր, բայց յարմար առնուեցաւ ասոր գումարը ղրկել, որովհետեւ Տ. Գաբրիէլ վրդպ. քանհւհինգ ոսկիով եկած էր քրոջը հետ միասին, Աբրահամեան եպիսկոպոսը նամակով քանհւհինգ ոսկիով Գալէն եկած էր. ասոր համար քառասուն ոսկի ապեղիով կը բաւականանայ ճամբու ծախքերու համար թէ՛ ցամաքային ճամբով և թէ՛ ծովային։ Միեւնոյն ատեն Քաղաքական ժողովը կը խնդրէր փութալ մնկնիլը դէպի պաշտօնատեղին։ Երբ կը սպասէր մեկնիլը ծանուցուեցաւ հետագրին, ատ լրագիրներուն մէջ կը կարդանք Թէ Տ. Մաղաքիա եպսկ. հրաժարականը մասուցած է կեդր. Վարչութեան։ Այս լուրը մեծ դժգոհութիւն պատճառեց անդամներուն, որոնք սկսան արատնել հաղ. Ժողովին վրայ։

Գաղրիարքարանի կը մնայ նոր ընտրութիւն կատարելու յանձին Տ. Սեբովէզ Սամուէլեանի, որ Գաբրիէլ Վ.ի մեկնումէն վերջ արդէն ընտրուած էր։ Յատկապէս կը խնդրուի Ս. Պատրիարքէն, որ յառաջ փութացնելու տեր մեկնումը, ազատելու համար տեղւոյս Թեմական գործերը անկերպարան վիճակէ, հոգ եւ ինամ տանելու եկեղեցւոց բարեկարգութեան, կալւածներու բարեւոք մատակարարութեան, դպրոցներու զարգացման եւ բարգաւանման։

Ցանկալի տարիներէ ի վեր հասատատած Ազգանազեան ընծեղոցարան յանձնախումբը օր ըստ օրէ իր առաջ անդամակիցներուն չնորհիւ կը ծաւալէ իր ընծեղոցարիութիւնը։ Ունի իր ընծեղոցատունը, ուր կը հաւաքուին ամէն կիրակի առաւօտ, եկեղեցական արարողութենէ վերջ, կարդալով լրագիրներ, հանդէսներ եւ գիրքեր։ Ընծեղոցարանը առ այժմ կը սատնայ «Սաւրհանդակ», «Արեւելք», «Ազգակ», «Լոյս» «Արեւելեան Մամուլ», «Մեղիկ» եւ ֆրանս. ու անգլ. օրաԹերԹներ և հանդեսներ։ Նորընծեր գործադիր յանձնախումբի կանից չնորհիւ, յոյս ունինք ընծեղոցարիութիւնը աւելի ծաւալած տեսնել, դրամագլուխը աւելցած, ԹերԹերը չատցած։ Նոյն յանձնախումբը այս տարի ալ ունեցաւ իր կաղնդի հանդէսը որ մեծ չքով կատարուեցաւ։ Հրաւիրուած էին Հայ-հռոմէկականաց առաջնորդ Հ. Փիլիպոս իր հետ ունենալով տեղացի երիտասարդ ուսեալ Հ. Ներսէս Ոսկերիչեանը, որ իր կարեւոր եւ խոստումից տեսեսարանը Թեմով բոլոր հանդիսականներուն ուշադրութիւնը և համբաւը գրաւեց։ Միայն Թէ մեր առաջնորդին տեղը պատ կայ կ'երեւար։ Ցոյս ունինք Թէ կեդր.

—Նազի՛կ, կը նախատե՛ս գիս...

—Ինչո՞ւ չնախատեմ... օվ ըսաւ որ մատալ կը պատմէ քեզի... կ'ուզե՞ս որ ուեւի որդ խօսի... լա՛... մինակ Սօֆիին անունը չի բաւեր...

—Սօֆիին, մինչեց սեղանաւորը՝ մտնելի պէս գունատած։

—Այո՛, Սօֆիին... տպահովաբար մտքեդ չէիր անցըներ Թէ այս անունը կրնաս իմմէ լսել, անանկ չէ՞... գաղտնիքդ շատ լաւ պահած կը կարծէիր... բայց զգուշութիւն չէիր ըներ... սերդ այնչա՛փ զօրաւոր էր որ ամէն պատշաճութիւն կը մոռնայիր, ու չէիր խորհեր Թէ գիշերանց, անծանոթ ժամերու մէջ ակէ դուրս ելած ատենդ մարդիկ կըրնան ուր երթալդ հասկնալ...

—Սօֆիի՛ն, կը մրմնջէր Ծակօբիկ աղա՝ կայծակնահար եղած մարդու մը պէս անշարժ գետնած սիծուին։

—Այո՛, Սօֆիին... այդ վատահամբաւ կնոջ, այդ անպատիւին... ա՛ա, եթէ անգամ մը ձեռքս իյնար... բզիկ բզիկ պիտի ընէի դինքը... ա՛յ Թէ քեզ ձեռքէս առնելուն համար... ա՛յ Թէ իմ օրինաւոր իրաւունքս կատարելուն համար... ա՛յ... դինքը պիտի բզքտէի օրովհետեւ այսքան դժբախտութեան պատճառ դարձաւ, որովհետեւ ինքն է այս կործանման պատճառը... որովհետեւ մինակ իմ իրաւունքս չխլեց, այլ նաեւ գլուխս իրաւունքը... Արա՛յ ժամանագարուկ տղայ մըն է այսօր... այդ կնիկը, այդ գարչելին... այդ տարին արարածը...

Սեղանաւորը չէր պատասխաներ։

—Ես դուն անանկ կը կացնէիր Թէ այս այս ամէնը չե՞մ գիտեր. չարաճաճեց տիկին Նազիկ, բայց ես առաջին օրէն իսկ գիտէի ամէն բան, այն օրէն՝ երբ ան իմ հացովս, իմ խնամքովս ապրող օձը ւղի մեաց հոս... գիտէի բայց ձայն չհանեցի, եւ հաւատալ կեղծեցի երբ խոհարարը յանցաւոր ցոյց տուիր, երբ այդ խեղճ ու անմեղ մարդն ալ տեսատգեղծիր մեսին... գիտէի, այո՛, բայց ձայն չհանեցի իմ արժանապատուութիւնս, իմ պատիւս, այս առ համբաւը ու քու դիրքդ դանե ուրիշներուն բերնի ծամոցը չդարձնելու համար... անկէ ի վեր դուն քու յարաբերութիւններդ չարունակեցիր... անկէ ի վեր՝ օրինաւոր կնոջ պես բան մը նկատեցիր զիս, հեռը ապրեցար, դրամդ ձեռը լեցուցիր, ու կրկին ձայն չհանեցի... նորէն խօսքը չպիտի ընեի եթէ զիս չի սպիտեցիր, եթէ կործանումդ այդքան մօտալուտ չըլար...

(Շարունակելի)

Վարչութիւնը այս պակասը չուտով դարմանէ, փութով զրկելով Տ. Սեբովբէ Վ. Սամուէլեանը, արթուն եւ ժրաջան կղերականը։ Հանդէսը լմննալու մօտ վիճակահանութիւն մը կատարուեցաւ մեծ չահ գոյացնելով։ Փոքրիկ զաւեշտ մըն ալ ներկայացուեցաւ։

⁂ Բարեբախտաբար այս տարի չորս հարսնիք ունեցանք. կը զարմանանք թէ ինչ պատճառաւ բարեկեցիկ և նիւթական դիրքի տէր անձեր 40.50ը անցած ըլլալով հանդերձ կը խորչին ամուսնութենէ։ Թող հարուստ դասակարգը խրատ առնէ այս չորս անձերէն. ինչ արժէք ունի ստակ դիզել և վերջը ժառանգորդներուն ձգել, անհամեստ վէճերով, զրկումներով պղտորել իրարու սրտեր. աւելի լաւ չէ՞ արդեօք ընտանեկան քաղցր յարկին տակ, խաղաղաւէտ, անդորր կենցաղ ապրիլ, չըլլապատուած զաւակներով։ Քանի՜ սերունդներ այսօր փճացած են այս վատ ունակութեան հետեւելով։

⁂ Տեղւոյս փոքրաթիւ Հայերը այս տարի երկու նշանակելի սուգեր ունեցան, Մարուքէ էֆ. Մանուկեանի եւ Բերովբէ էֆ. Գոյումճեանի մահուամբը, որոնք տխրութեան խոր հետք մը կը թողուն իրենց ետեւէն։ Առաջինը՝ վարժարանի խնդիր, Առաջնորդարան, Ժողով, ամէնուն ալ կը մասնակցէր միշտ, հեռուէն կամ մօտէն. ինքը աղն էր գործին և իւղն ու ածուխը մեքենային։ Երկրորդը՝ պատուաւոր վաճառական, մեծ դիրքի տէր, հանրածանօթ էր նուիրատուութեամբ. բաւ էր որ ո եւ է անհատ դիմում ընէր այն ինչ հասարակութեան անուան, իր առատ նուէրները չէր խնայեր. քսակը բաց էր աղքատին, այրւոյն, որբին և կարօտին։ Բայց մխիթարութիւն մը միակ ունինք. այն է անմահ անուն և օրհնեալ յիշատակ մը ձգեցին։

ԼԵՒՈՆ ՄԵՍՐՈՎԲԵԱՆ

Պաղտատ, 8 Մարտ 1904

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ճաբոնցիները իրենց երկրորդ գործը կատարեցին, ամբողջ Քորէան իրենց ձեռքը առնելով։ Առաջին գործը ծովուն վրայ իրենց գերակշռութիւնը յայտնելն էր, որ պատերազմի առաջին 48 ժամերուն միջոցին գլուխ հանուեցաւ, այսինքն Փետր. 8-9ին։ Երկրորդը՝ աւելի քան 50 օր տեւեց, Փետր. 8էն —երբ Ճաբոնցիները Չէմուլբօ ցամաք ելան— ապրիլ 4, երբ իրենց զօրքերը գրաւեցին Վիժուն եւ Ռուսերը յարմար դատեցին բոլորովին հեռանալ Քորէայէն։

Պատերազմին սկիզբը կը կարծուէր թէ Ճաբոնցիները զօրք պիտի հանեն Մանչուրիոյ ծովեզերքը, Բօրթ Արթիւրի մօտ, եւ կարելի եղածին չափ շուտով հաղորդակցութիւններէն պիտի կտրեն այդ քաղաքը։ Այս գուշակութիւնը չը կատարուեցաւ, եւ հիմայ տարակուսելի է որ Ճաբոնցիները Բօրթ Արթիւրի մօտ զօրք հանելու որ եւ է փորձ ընեն, մինչեւ որ իրենց Քորէայէն յառաջացող բանակը ի վիճակի ըլլայ ուժ տալու ցամաք հանուելիք զօրքերուն։ Ճաբոնական բանակը կրնայ անցնիլ Եալուէն երբ որ յարմար դատէ ընդհ. սպայակոյտը, քանի որ տրամադրելի զօրքը բաւական է եւ կրնայ կողմնակի յարձակում մը ընել արեւելքէն։ Քանի մը օր առաջ ծանուցուեցաւ թէ 40 փոխադրանաւեր երկու զօրաբաժիններով երեւցեր են Եալուի բերանը։ Ասիկա հաւանաբար կը ցուցնէ թէ այդ զօրքերը պատրաստ կը պահուին Թաթունքօու կամ Թաքուշան ցամաք հանուելու համար, երբ Քորէա գտնուող բանակը Եալուէն անցնի։

Զինուորական մասնագէտներու կարծիքը այն է թէ՝ Բօրթ Արթիւր եւ Վլատիվօսթօք լաւ պարենաւորուած ըլլալու են, որպէս զի կարենան վճռական դիմադրութիւն մը ընել, թերեւս տարի մը դիմանալ, թէեւ Ճաբոնցիները կը կարծեն թէ երեք ամիսէն—Օգոստոսին— պիտի կրնան գրաւել զանոնք։

Ռուսական ծովային նոր ուժերու առաքման կարելիութիւնը որոշապէս կ՚ազդէ երկու կողմին ալ ծովային ռազմավարութեան վրայ։ Ռուսերը Բօրթ Արթիւրի մէջ ունին (այսօրուան նաւամարտէն առաջ) վեց զրահապատ նաւեր՝ ամէնքն ալ լաւ վիճակի մէջ, եւ երկու հատ ալ Թարփիլէ վնասուած, որոնք կը նորոգուին այս միջոցին և որոնք կրնան նորէն գործածելի ըլլալ Օգոստոսին կամ թերեւս քիչ մը աւելի կանուխ։ Այս տորմիղին կռուելու արժէքն է 5. 1 բանիձօ եւ նորոգուած նաւերով դրեթէ 7. 1 պիտի ըլլայ։

Ճաբոնցիները՝ նաւախումբ մը յառաջացնելով Վլատիվօսթօքի համար, կըրնան 11 զրահաւոր ունենալ իրենց տրամադրութեան տակ, որոնց կռուելու արժէքն է 9 բանիձօ։ Ճաբոնցիներու կողմէ զրահաւորի որ եւ է ծանր կորուստ կրնայ վտանգել իրենց նաւային գերակշռութիւնը։ Ասոր համար է որ Քորէան կը պատրաստուի իբրեւ յենակէտ ցամաքի վրայ, եւ դարձեալ ասոր համար է որ ծովակալ Թօկօ ծայր աստիճան զգուշութեամբ կը չարժի։ Օգոստոսին Ծայր. Արեւելք ղրկուելիք ռուսական ուժը կրնայ ըլլալ չորս նոր զրահաւոր, որ չորս բանիձօ կ՚արժէ։ Պալթիկի տորմիղին մնացած մասը չատ բան մը չարժեր։ Խնդիր է թէ այս ուժը պիտի կրնա՞յ չարժիլ առանց ածուխի կայաններ գործածելու, քանի որ Ռուսիա ածուխը պատերազմի արգիլուած նիւթ հռչակած ըլլալով, չէզոքները բնականաբար չպիտի թոյլ տան որ պատերազմի արգիլուած նիւթեր բռնուցնէ իր մարտանաւերուն մէջ, Ճաբոնի դէմ կռուելու համար։

(Տէյլի Մէյլ)

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ ՊԱՅՔԱԼԻ ԼՃԻՆ ՎՐԱՅ

Ռուսիոյ հաղորդակցութեանց նախարար Խիլքօֆ իշխանին՝ Սիպերիոյ մէջ մինչեւ Պայքալի լիճը ուղեւորիլը ամէն տեսակէտով յաջողած է, կ՚ըսէ Բեդերսպուրկեան թղթակից մը։ Իշխանին նպատակն էր զօրացնել Մանչուրիոյ երկաթուղիին փոխադրութեան միջոցները, և այս նպատակով հարկ էր Պայքալի միւս եզերքը անցընել իբր 2000 վակոն և 100 վայրաշարժ։ Ասոր համար պէտք եղաւ սառոյցին վրայ առժամեայ երկաթուղի մը չինել, ինչ որ արագօրէն գործադրուեցաւ։ Նախարարը ներկայ գտնուեցաւ այս բոլոր աշխատութեանց։ Նոյն չրջանակին մէջ զինուորները դրօշի տակ կանչուած ըլլալուն հետեւանօք աշխատաւորները պակսած ըլլալով, Խիլքօֆ իշխանը զինուորներ աշխատցնել ուզեց։ Երկաթի գիծերու զետեղումը մեծ դժուարութիւններ կը ներկայացնէր, որովհետեւ Պայքալի լիճը փոթորկալից է միշտ, և սառոյցը յաճախ ճեղքուածքներ կ՚ունենայ։ Այս ճեղքուածքներէն խուսափելու համար պէտք եղաւ չրջանակաձեւ գիծեր չինել, Աշխատութիւնները կատարուելու միջոցին երկու երկրաչարժներ պատահեցան, որոնք աւելցուցին սառոյցներու ճեղքուածքները. բայց անձի կորուստ չպատահեցաւ բընաւ։ Սառոյցի մը վրայէն [illegible] վայրաշարժի մը անիւը սառոյցին մէջ մխուեցաւ, եւ մեծ դժուարութեամբ հազիւ կարելի եղաւ հանել։ Պայքալի սառոյցներուն վրայէն լիճին անդին կողմը փոխադրուած են համագումար 1600 վակոն, 65 վայրաշարժ եւ մեծաքանակ մթերք։ Սառոյցներուն վրայ կրակ վառուած էր, որպէս զի զինուորները կարենան տաքնալ։ Այժմ զգուշութեան համար վերցուած է Պայքալի վրայի առժամեայ երկաթուղիի գիծը, սառոյցներուն բարակնալուն հետեւանօք։ Հետեւաբար մտադրուած նպատակը ձեռք բերուեցաւ փայլուն կերպով, եւ Մանչուրիոյ երկաթուղիին երթեւեկութեան և փոխադրութեան միջոցները աւելցան փափաքուած աստիճանով։

ԱՆՅԱՋՈՂ ՓՈՐՁ ՄԸ

Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն կիրակի օրուան թուով։—

«Ծովակալ Մաքարով Բօրթ Արթիւրէն կը հեռագրէ թէ Ճաբոնցիները երէկ գիշեր նոր փորձ մը ըրին քաղաքը յարձակումով առնելու համար, բայց չյաջողեցան։ Ճաբոնական մարտանաւերը ներկայ անլուսին գիշերներէն օգտուելով, յանկարծ երեւցան Բօրթ Արթիւրի առջեւ։ Սակայն իրենց մօտենալը լուսարձակներու կողմէ երեւան հանուած ըլլալով, ետ քաշուեցան չըրջակաները հետաղօտելէ վերջը։»

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՔԱՆԻ՞ ՊԻՏԻ ՆՍՏԻ ԵՐԿՈՒ ԿՈՂՄԵՐՈՒՆ ԱԼ

Ռուսական թէ ճաբոնական թերթեր կը հաշուեն հիմայ թէ քանի՛ պիտի նստի պատերազմը, երկու պատերազմիկ կողմերուն ալ։ «Նովոյէ Վրէմիա» կ՚ըսէ թէ Ճաբոնցիներուն համար ամէնէն աւելի ծանր կը պատճառէ տորմիղը, և Ռուսերուն համար՝ սիպերիական երկաթուղիով զօրքերու փոխադրութիւնը։ Առաջին վեցամսէին մէջ Ռուսիոյ ծախքը պիտի ըլլայ 330 միլիոն րուբլի, և Ճաբոնի ծախքը՝ 250 միլիոն։ Այս հաշուէն կը տեսնուի թէ Ճաբոնի ծախքը նուազ պիտի ըլլայ ռուսականէն։ Բայց Ռուս թերթը բաղդատական հաշիւ մը ընելով կ՚ըսէ թէ Ճաբոնցիներուն ծախքն է աւելի. որովհետեւ մինչ պատերազմի առաջին վեցամսէին մէջ Ճաբոն իր տարեկան ելմտացոյցէն աւելի գումար մը ծախսած պիտի ըլլայ, ընդհակառակն Ռուսիա պիտի ծախսէ իր պիւտճէին մէկ վեցերորդ մասը միայն։ «Արդ թէ երկու պատերազմիկներն ալ ինչ տարեկան հասոյթները կրկնապատկելու աստիճան աւելցնեն տուրքերը, Ճաբոն հինգ ամսուան համար բաւելու չափ գումար մը միայն պիտի գանձէ, մինչ Ռուսիա նոյն բանը ընելով պիտի կրնայ երեք տարուան պատերազմի ծախքը հայթայթել մէկ անգամէն։ Իսկ եթէ Ճաբոն կրկնապատկէ իր հանրային պարտքը, տասնըչորս ամիս բաւելու չափ միայն պատերազմի դրամ պիտի ձեռք բերէ, մինչ Ռուսիա նոյն ընթացքին հետեւելով, պիտի կրնայ ութ ու կէս տարի պատերազմելու բաւական գումար մը ունենալ։» Ճաբոնական թերթերը կը պատասխանեն թէ այս հաշիւները բացարձակապէս ուղիղ չեն։ «Ճաբոնի համար չատ աւելի դիւրին է կ՚ըսեն, իր պարտքը կրկնապատկել, որքան դիւրին չէ Ռուսիոյ համար. որովհետեւ Ճաբոնի պարտքը 1902ին 525 միլիոն եէն էր միայն, մինչ Ռուսիոյ պարտքն էր, միեւնոյն տարուան վերջը, աւելի քան 6 միլիառ րուբլի, այսինքն Ճաբոնի պարտքին 12 անգամը։» Ռուսիոյ ի նպաստ կը նախագուշակուի սակայն թէ այս պատերազմը գաղթային մեծ կարեւորութիւն մը պիտի ունենայ իրեն համար, քանի որ արեւելեան Սիպերիոյ եւ Մերձակայ նահանգներու մէջ գաղթային չարժում մը պիտի չեղափոխի, այնպէս որ պատերազմի ծախքերը լիովին պիտի փոխարինուին այս գաղթականութենէն առաջ գալիք առաւելութիւններով։

=(○)(●)=

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Զատկի արարողութիւն մը կատարուեցաւ կիրակի օրը, ձմեռնային պալատան մէջ, ներկայ էին քաղաքային, զինուորական և նաւային բարձր պաշտօնատարներ, որոնց կարգաւ անցքը սկսաւ կէսօրէն քիչ ժամանակ առաջ։ Ցարը՝ թեւը առած մայր-կայսրուհին՝ առաջ եկաւ հաճոյակատար դէմքով։ Յետոյ կուգար Ցարուհին, թեւը տուած գահաժառանգ Մեծ-Դուքսին։ Ցարը քաջառողջ կ՚երեւար, իսկ Ցարուհին չատ յոգնած երեւոյթ մը ունէր։ Նիքոլա, Քոսթանթին, Վլատիմիր մեծ-դուքսերը և մեծ-դքսուհիները կը մասնակցէին թափօրին։ Նմանապէս մասնակցան իշխան Խիլքով, Պ. Բլէհվէ, բոլոր նախարարները, ծերակուտականները, զօրավարներ եւ ծովակալներ։ Յետոյ Ցարը ողջագուրեց զինքը չրջապատողները, եւ պատարագը աւարտելէ վերջը վեհապետները պալատ դարձան, որուն սրահները դիւթական երեւոյթ մը կը պարզէին։ Մասնաւոր թղլթակիցներ ... Ֆրանսական չորս թղթակիցներ տօնակատարութեան ներկայ գտնուելու արտօնութիւն ունեցան։ Անգլիական եւ ամերիկեան մամուլէն մէյ մէկ հոգի միայն։ Իսկ գերման մամուլէն ներկայացուցիչ չկար, ինչ որ մասնաւոր ուշադրութիւն գրաւած է։

⁂ Բազմաթիւ զրահապատ ինքնաշարժ կառքեր Բեդերսպուրկ հասած են, անմիջապէս ղրկուելու համար Մանչուրիա, ուր Ջօր. Քուրոբաթքինի սպայակոյտի պէտքերուն պիտի ծառայեն։

⁂ Ռուս ծովապետութեան հրամանաւ, Պալթիկի ռուս ծովեզերքը ամբողջովին պաշտպանողական վիճակի մէջ դրուած է։

ՊԱԼԹԻԿԻ ՏՈՐՄԻՂԻՆ ի մօտոյ Ծայր. Արեւելք ղրկուելուն առթիւ, Ցարին ներկայացուեր է տեղակալ Քուլըճէի մէկ տեղեկագիրը, այս տորմիղին հիւսիսային Սառուցեալ Ովկիանոսէն եւ Պէհրինկի նեղուցէն երթալու կարելիութեան վրայ։ Տեղակալ Քուլըճէք խորապէս ուսումնասիրած է բեւեռային երկիրներու աշխարհագրութիւնը։

⁂ Ծովակալ Րօկէադվէնսքի, ռուս ծովային սպայակոյտի պետը, չահեկան տեղեկութիւններ տուեր է Ֆրանս. թղթակցի մը։ Այս տեղեկութեանց նայելով, Պալթիկի տորմիղը, որուն պիտի հրամայէ ինքը, Ծայր. Արեւելք չպիտի երթայ, նախ որովհետեւ կրնայ ըլլալ որ Եւրոպայի մէջ անոր պէտք տեսնուի, և երկրորդ անոր համար որ սեպտեմբերի մէջ ռուս նաւազները ընելիք բան մը չպիտի ունենան Ծայր. Արեւելքի մէջ։ Ռուս ծովակալին համեմատ, Ճաբոնցիները մինչեւ այդ ժամանակ ամրապնդուած պիտի ըլլան արդէն իրենց կացութիւնը, և իրենց զօրքերուն պարենաւորումը ապահոված։ Ծովակալ Րօկէադվէնսքի ցաւ կը յայտնէ որ Բօրթ Արթիւրի ռուս տորմիղը սկիզբէն ի վեր կրաւորական պաշտպանողական ուղղութեան մը հետեւեցաւ, մինչ անհրաժեշտ էր առաջին օրերուն իսկ մեծ վնասներ պատճառել ճաբոնական ուժերուն, առ այս զոհելով նոյն իսկ ռուսական տորմիղը եթէ հարկ ըլլար։ Ծովակալը յաւելուց թէ իրաղեկ աղբիւրէ առած տեղեկութիւններուն նայելով, ճաբոնական մարտանաւերուն կրած վնասը աննշան է, և անոնցմէ մեծ մասն ալ նորոգուած են հիմայ։

ՔՈՐԷԱՅԻ ՄԷՋ. — Բինկ-Եանկէն Չիֆուի ճամբով հասած հեռագիր մը կ՚ըսէ թէ ճաբոնական 3000 զօրքեր և ութը թնդանօթներ ապրիլ 18ին ճամբայ ելած են դէպ ի Անժու, ուր ծովակալ Սասաքա ստանձնած է հրամանատարութիւնը, մինչ Ջօր. Ինուէէ Բինկ-Եանկ կը մնայ։ Ուրիշ ճաբոնական զօրքեր ալ կը հասնին չարունակ։ Գետին սառոյցները դրեթէ բոլորովին հալած են Բինկ-Եանկի մօտ, որով կարելի կ՚ըլլայ աւարտել կամուրջի մը չինութիւնը, և Ջինամփօէն եկող Քորէական պզտիկ շոգենաւու մը գետն ի վեր ելլելը, մինչեւ քաղաքէն 5 մղոն տեղ։ Ասով հաղորդակցութիւնը կը դիւրանայ ընդ մէջ Ջինամփօի որ ճաբոնական զօրք ցամաք հանելու գլխաւոր նաւահանգիստն է, եւ Բինկ-Եանկի որ Ճաբոնցիներու գործողութեանց գլխաւոր կեդրոնը եղած է։

⁂ Սէուլի ճաբոնական դեսպանը ապրիլ 11ին պաշտօնապէս ծանոյց Քորէայի կառավարութեան թէ ճաբոնական զօրքերը գրաւած են Վիժուն, եւ թէ ալ ռուսական զօրք չկայ Քորէայի մէջ, որովհետեւ անոնց բոլորն ալ անցած են Եալու գետէն։ Քորէայի կառավարութիւնը այս առթիւ չնորհաւորեց ճաբոնական դեսպանը։

ՆԻՒ-ՉՈՒԱՆԿԻ ՄԷՋ.—Ռուսերը վեց ելեկտրական ականներ դրած են գետին մէջ։ Ասոնք բնաւ չեն նեղեր նաւագնացութիւնը եւ չոգենաւերը դիւրութեամբ ելեւմուտ կ՚ընեն։ Այժմ ամէն միջոց ձեռք առնուած է քաղաքին պաշտպանութեան համար։ Եալուի գաւառներէն բազմաթիւ Չինացի փախստականներ հասեր են Նիւ-Չուանկ։ Այժմ 400,000 կը հաշուուի Մանչուրիա գտնուող զօրաց թիւը, առանց հաշուելու տակաւին դրօշի տակ չկանչուած զօրքերը։

«Թայմզ» Չիֆուէն կ՚իմանայ թէ անցեալ հինգշաբթի օրը իբր 2000 ռուսական հրետաձիգ զօրքեր Նիւչուանկ հասած են՝ 60 թնդանօթով։

ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ.— «Նիւ-Եորք Հէրըլտ»ի Մանչուրիոյ թղթակիցը կը հերքէ այն զրոյցը թէ վհատութեան երեւոյթներ կան մանչուրիական բանակին մէջ։ «Ընդհակառակն, կ՚ըսէ, ռուս սպաները թէ զինուորները վստահ են վերջնական յաղթութեան վրայ։ Անդրսիպերիական երկաթուղին վնասուած չէ, եւ վստահութիւն կայ թէ Բօրթ Արթիւր անառիկ է։ Ամէն կողմ պաշարի առատութիւն կայ եւ Մանչուրիա անսահման ժամանակի մը համար 500,000 զօրք կրնայ անցընել»։ Նոյն թղթակիցը կը յաւել թէ Մուքտէն առաջ ճակատամարտ մը չի յուսացուիր։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԷՆ ԴՈՒՐՍ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

ՆՈՐ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԳՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անգլիական կառավարութիւնը քանի մը օրէն պիտի հրատարակէ նոր համաձայնութեան պատճէնը, որպէսզի պատրաստ ըլլայ Խորհրդարանին ներկայացուելու համար որ իր նիստերը վերսկսաւ երեքշաբթի օր։ Ֆրանսական կառավարութիւնը կիրակի օրը հրատարակեց դաչնագրին պատճէնը, որ յար եւ նման է արդէն հաղորդուածներուն, քանի մը մանրամասնութիւններէ զատ։ Օտար թերթերու կարծիքները, որոնց արձագանգ կ՚ըլլանք քիչ մը վարը, կը ցուցնեն թէ Ֆրանսացիները մեծ մասամբ գոհ են կնքուած համաձայնութենէն, Գերմանացիները չեն կրնար ծածկել իրենց դժգոհութիւնը, Սպանիացիները վհատած են եւ Իտալացիները կը հաւանին։ Ռուսական մամուլն ալ այնչափ դժգոհութիւն չի ցուցներ։

Ամէնէն աւելի գոհ են բրիտանական թերթերը, ինչպէս ըսինք։ «Թրիպունա» իր գոհունակութիւնը յայտնելով կը յիշէ թէ «Ճիշդ հարիւր տարի առաջ, —1804 ապրիլէն — Նափոլէոն խոշոր բանակ մը կը պատրաստէր Անգլիա արշաւելու համար, մինչ 100 տարի վերջը համաձայնութիւն մըն է որ կը կընքուի երկու տէրութիւններուն միջեւ։» Իտալացի առաջնակարգ դիւանագէտ մը դիտել կու տայ թէ՝ համաձայնութիւնը խաղաղութեան պահպանումը կ՚երաշխաւորէ, երկու տէրութիւններուն միջեւ բոլոր ուղղակի պատճառները վերցնելով։ «Ճիօրնալէ տ՚Իթալիա» ուրախութեամբ կը յայտարարէ թէ՝ «Երկու մրցակիցներ հաչտուեցան վերջապէս։ Պ. Տէլքասէ եւ Լորտ Լանստաուն կարող եղան անկեղծ բարեկամութիւն մը հաստատել կասկածի և ոչ-բարեացակամութեան վիճակի մը տեղ»։

Գերմանական թերթերէն կէս-պաշտօնական «Ալկէմայնէ» կ՚ըսէ թէ պէտք է նոր համաձայնութիւնը ողջունել խաղաղութեան չահուն համար, «Նացիօնալ Ձայթունկ» Գերմանիոյ համար չահաւոր կը նկատէ որ Ֆրանսա վարէ Մարոքի ելմտական գործերը եւ բարեկարգութիւնը հաստատէ այդ երկրին մէջ։ Վոսիչէ Ձայթունկ դիտել կու տայ թէ՝ Անգլիա ճիչդ Թիպէթ մտած պահուն կը մօտենայ Ֆրանսայի. հետեւաբար դիւրաւ կը հասկցուի Ռուսիոյ դառնութիւնը։ Ուրիշ երկու կարեւոր թերթեր ալ կ՚ըսեն թէ Ֆրանսա մեծ յաղթանակ մը տարաւ և Գերմանիա պարզ հանդիսատես մը եղաւ, առանց նոյն իսկ ամենաթեթեւ բողոք մը ընելու։

Համաձայնութեան Մարոքի վերաբերեալ մասը յուսահատ տպաւորութիւն մը յառաջ բերաւ ամբողջ Սպանիոյ մէջ։ Թերթերը կը մեղադրեն նախարարապետ Պ. Մօրան թէ՝ գաւառային պայմաններով զբաղած ըլլալով, չի հըսկեր Սպանիոյ չահերուն և չի տեսներ թէ Մարոքի մէջ Սպանիա դուրս հանուած է եւրոպական ազդեցութեան չըրջանակէն։

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿՆՔՈՒԵՑԱՒ

Պ. ՏԷԼՔԱՍԷԻ ԽՕՍՔԵՐԸ

Ֆրանսայի արտաքին գործերու նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ նոր համաձայնութեան մասին.—

«Պայմանագրութեան առաջին գաղափարը տասը ամիս առաջ յղացանք, երբ պատիւ ունեցայ հանրապետութեան նախագահին ընկերանալու Անգլիա այցելած միջոցին։ Լորտ Լանստաուն եւ ես բնականաբար մղուեցանք աչքէ անցընելու երկու երկիրներու ընդհանուր յարաբերութիւնները։ Ցուլիս 7ին էր,—թուական մը որ արժանի է յիշուելու—որ սկսանք վիճաբանիլ երկու կառավարութիւններուն միջեւ գտնուած դժուարութիւններուն վրայ։ Երկուքս ալ ճանչցանք թէ այդ դըժուարութիւններէն ոչ մէկը այնչափ էական բան մըն էր որ անվերջանալի անհամաձայնութեան մը պատճառ ըլլար, եւ թէ դիւրին էր կարգադրել զանոնք, փոխադարձ զիջողութիւններով եւ արդար հատուցումներով։ Այն ատեն համաձայնութեան ուրուագիծ մը պատրաստեցինք հետեւեալ սկզբունքներուն վրայ հիմնուելով.— Ո՛ւր որ ֆրանսական չահերը անառարկելի կերպով գեր ի վեր են անգլիական չահերէն, Անգլիա պէտք է տեղի տայ. բայց հոն ուր անգլիական չահերը գերակչիռ են, Ֆրանսա պէտք է հաւանի զոհողութիւններ ընելու։ Պահ մը վախցուեցաւ թէ Ռուսեւճաբոնական խըզումը կրնայ կնճռոտել բանակցութիւնները։ Սակայն բանակցութիւնները հիմա աւարտած են, եւ մեր երկրին ինչպէս նաեւ աշխարհի խաղաղութեան չահերը սրտին մէջ ունեցող մը պէտք է գոհ ըլլայ»։

Պ. Տէլքասէ կը հաւատայ թէ՝ իր երկրին ծառայելով, ամրապնդած է աշխարհի խաղաղութիւնը։ Համաձայնութիւնը կարեւոր է ինքնին. կարեւոր է նաեւ իր բացած սկզբունքին պատճառաւ.— Ֆրանսա, դաչնակցած աշխարհի զինուորական ամէնէն կարեւոր տէրութիւններէն մէկուն հետ, հիմա մեծ համաձայնութեամբ կ՚ապրի աշխարհի ծովային ամէնէն մեծ տէրութիւններէն մէկուն հետ։

Մարոքի մասին, Պ. Տէլքասէ միայն դիտել կու տայ թէ Անգլիա միակ տէրութիւնը չէ որ կարենայ իր անտեսական եւն. չահերը արժեցնել այդ երկրին մէջ։ «Բայց ոչ Իտալիա, ոչ ալ Սպանիա—կրնանք վստահ ըլլալ անոնց, որովհետեւ ամէն բան պիտի ընենք ատոր համար— չպիտի փորձեն հակառակիլ մեզի. գալով միւս տէրութիւններուն, անոնք իրենց չահերը պէտք եղածին պէս երաշխաւորուած պիտի զգան, քանի որ առեւտրական ազատութիւնը հաստատուած է։ Ֆրանսա կրնայ չատ մը ծառայութիւններ մատուցանել Մարոքի մէջ, երկրին վարչութեան օժանդակելով, անտեսական աղբիւրներ գտնելով, բանակը վերակազմելով, ապահովելով չինութիւնը երկաթուղիի մը որ Օրան-Թանճա մեծ գիծը երկարելով պիտի տարածուի երկրին ամէն կողմը։ Անչուշտ այս ամէնը տարիներ կը պահանջեն։ Ֆրանսայի համար մեծ բան է Մարոքի մէջ իր առանձնաչնորհեալ դիրքը ճանչցնելու յաջողիլը։

=•=

ԹԻՊԷԹՑԻՆԵՐԸ անգլ. զօրքերու մերձեցման վրայ հետզհետէ դէպի ետ քաշուելով դիրք կը բռնեն։ Ասկէ առաջ պաշտպանութեան պարիսպ մը չինած էին Կոնքամարի մէջ։ Հիմայ լքած են զայն և գացած նոր ամրութիւններ գրաւած են Լամայի հիւսիսային կողմը։ Լասայի Լամաները կ՚ըսեն թէ իրենց կռուելու դիտում ունին, պարզապէս Լասան պաշտպանելու համար։

ՌՈՒՍԵՐԸ ԹՈՒՐՔԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.— Հակառակ «Սէնդ Ճէյմս Կազէթ»ի արուած լուրին, զոր երէկ առաւօտ կ՚արձանագրէինք, Պերլինէն Լոնտոն հասած հեռագիրներ կ՚ըսեն թէ ռուս կառավարութիւնը պատասխանելու համար Թիպէթի մէջ Անգլիոյ ըրած արշաւանքին, Թուրքաստանի կուսակալին հրահանգ ղրկած է պատրաստ գտնուիլ զինուորական լուրջ ցոյց մը ընելու Քաչկարի սահմանագլուխին վրայ, եւ միեւնոյն ժամանակ պատուիրակութիւն մը ղրկել Քապուլ։ Անգլիոյ մէջ վերապահութեամբ կ՚ընդունին այս լուրը, Պերլինէն եկած ըլլալուն համար. այսու հանդերձ նշանակելի կը նկատուի, նոյն իսկ սա տեսակէտով որ կը ցոլացնէ Գերմանիոյ փափաքը՝ Ռուսիոյ բռնելիք ընթացքին մասին։ Ամէն պարագայի մէջ սա ստոյգ է որ Թիպէթի արշաւանքը սկսուելէն իվեր Թուրքաստանի պահակ զօրքերու թիւը աւելցած է, հակառակ ռուս թերթերու լեզուին փոխուելուն, քանի որ անոնք հիմա անկարեւոր կը նկատեն Թիպէթի արշաւանքը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

«Նոր տեսարան մը կը պարզուի մեր աչքին առջեւ»։ Այս խօսքերով սկսաւ Պէրպէրեան էֆ. երէկ ի պատասխանի Ս. Պատրիարք Հօր արտասանած բանախօսութիւնը. եւ իրաւ ալ նոր էր տեսարանը Պատրիարքարանի մէջ ուր 220է չափ երկսեռ ուսանող համախմբուած էին ամէն հասակէ եւ ամէն վիճակէ։

Այս տարի առաջին անգամ ըլլալով կը կատարուէր ուսանողներու ընդունելութիւնը մասնաւոր օր մը, եւ այս պատճառը բացատրեց Ս. Պատրիարքը իր ճառին մէջ, խօսքը ուղղելով ուսանողներուն. «Դուք ամէնքդ ալ զիս կը ճանչնաք. որովհետեւ տարւոյն մէջ եկած այցելած եւ մօտէն տեսած եմ ձեզի. այսօր դուք եկած էք փոխադարձ այցելութեան. ես դարձեալ կ՚ուզեմ ձեզ տեսնելու եւ այս կերպով հոգեւոր Հօր եւ ուսանողին մէջ սէրը ամուր կը մնայ»։

Ահաւասիկ այս էր չարժառիթը երէկուան ընդունելութեան, որուն համար չատ նեղ եկաւ Պատրիարքարանի սրահը։

Ս. Պատրիարքը որ առաւօտուն Մայր Եկեղեցւոյ մէջ պատարագած էր ի ներկայութեան բազմաթիւ կիներու, ցորեկի ճաչը ըրաւ Պատրիարքարանի մէջ սեղանակից ունենալով իր ընտանեկան պարագաները, եւ ժամը 7ու կէսին Պատրիարքարանի ընդունելութեան սրահը մտաւ, ուր կը գտնուէին արդէն մայրաքաղաքիս գլխաւոր թաղերու երկսեռ ուսանողները 220է աւելի, իրենց տնօրէններով եւ ուսուցիչներով։

Ուսանողական պատգամաւորներ եկած էին Մայր վարժարանէն, Գումգաբուի Դրսէն, Պէրպէրեան վարժարանէն, Բերայէ, Խասգեօյէ, Գալաթէ, Սամաթիայէ, Սկիւտար Ս. Խաչ, Ճեմարան եւ Երմոնեան վարժարաններէ, Մաքրիգիւղէ, Սալմաթոմրուքէ, Կէտիկ Փաշայէ։ Ասոնցմէ զատ եկած էին նաեւ Որբանոցի տղաքը՝ իրենց ուսուցիչներով, եւ Խասգիւղի Որբանոցի սանուհիները՝ Քրիստինէ մայրապետ և քոյրերուն հետ։

Սրահին մէջ Ս. Պատրիարքին քով կը գտնուէին հրաւիրեալ տիկինները, իսկ իրարու վրայ խճողուած կեցած էին ուսանողներ, ուսուցիչներ, խմբագիրներ եւ Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը։

Ամէնէն առաջ խօսք առաւ Մայր Վարժարանի տնօրէն Հայկ էֆ. Խօճասարեան, եւ լաւ գաղափարուած բանախօսութիւն մը ըրաւ, Քրիստոսի յարութեան առթիւ պատշաճապէս յիշեցնելով որ, ինչպէս Քրիստոս «Թոյլ տուէք մանկտւոյդ գալ առ իս» կ՚ըսէր եւ կ՚ընդունէր մանուկները, երկնաւոր Վարդապետին օրինակին հետեւելով՝ Ն. Սրբազնութիւնը նոյն բաները կ՚ընէ, քաջալերելու, օգնելու համար մանուկները։ Բանախօսը այս առթիւ դըրուատիքը ըրաւ Ն. Սրբազնութեան ջանքերուն, մանաւանդ ազգային կըրթութեան եւ դաստիարակութեան նըկատմամբ ունեցած տրամադրութիւններուն համար, եւ մաղթանքներով վերջացուց իր խօսքերը։

Ազգ. Որբանոցի, Իճատիէի, Գալաթի, Կէտիկփաշայի, Գումգաբուի Դրսի, Սկիւտար Ս. Խաչի, Պէրպէրեանի, Ճեմարանի մանչ եւ աղջիկ աչակերտները, արձակ եւ ոտանաւոր ուղերձներ կարդացին բարեմաղթութիւններով եւ դրուատիքներով լի, եւ ամէնէն վերջը Գէորգ էֆ. Սիմքէշեան թուրքերէն գրուած ճառ մը կարդաց,

դրուատելով յանուն կրթութեան Ս. Պատրիարքին տարած ջանքերը, և տեսնելով որ կրթական յառաջդիմութիւններ եւ մշակութական ջանքեր իրենց արդիւնքին կը հասնին Վեհ. Կայսեր ուսումնասէր ոգւոյն շնորհիւ, և այս առթիւ ջերմ բարեմաղթութիւններ բրաւ Վեհ. Կայսեր համար։ Ներկաները ձայնակցեցան «ամէն»ներով կատարուած այս մաղթանքներուն։

Ցետոյ խօսք առաւ Ս. Պատրիարքը և հետեւեալ խօսքերը ուղղեց ուսանողներուն.— «Սովորութիւն ունէինք ամէն տարի Զատկական տօնին ընդունելու Ազգ. վարժարաններու ուսուցչական մարմինն եւ ուսանողներու շնորհաւորութիւնները։ Սակայն անոնք կուգային խառնուելու միւս մարմնոց հետ։ Այս տարի յարմար դատեցինք մասնաւոր օր մը ընդունիլ ուսանողները, և անաւասիկ այսօր կուգաք մաղթելու ինձ որ շատ ապրիմ, մինչ ես սրտիս կը ծերանամ և թերեւս այն ատեն չհասնիք ալ ինծի. դուք պէտք է ապրիք որպէս զի մեծնաք, մարդ ըլլաք։ Երկար տարիները Աստուած ձեզի տայ. մենք կ'երթանք, դուք կը մնաք, դուք մեզմէ աւելի արդիւնաւոր պիտի ըլլաք. մենք կ'երթանք անաւասիկ, մինչ դուք կուգաք եւ ատեն կը պահանջուի ձեզմէ։ Ուստի այն յոյսը որ բաւական կը նկատուէր երբեմն, այսօր բանի մը տեղ չանցնիր, հիմայ շատ բաներ կ'ուզեն, լեզուներ գիտնալու է, խօսիլ գիտնալու է։ Անոնք երկինքէն չեն իջներ։ Երբ պատրաստ կ'ըլլայ, կը տեսնէք որ լերան վրայ ծաղիկներ կան. ատոնք խոպան տեղեր հասած ծաղիկներն են, մինչ անդին կան գեղեցիկ և հիւսիսական ծաղիկներ, որոնք խոպան տեղեր չեն հասած, եթէ դուք ալ մշակուիք, կ'ըլլաք աղուոր ծաղիկներ, ապա թէ ոչ փուշեր։ Հողը ինքնիրեն ծաղիկ կը հասցնէ, սակայն ազգը իրենք իրենց չեն պատրաստեր։ Ինչպէս բարի ուսուցիչները ձեզի ճամբայ ցուցնելու պաշտօն ունին, դուք ալ պիտի աշխատիք որպէս զի աղէկ մարդեր ըլլաք։ Ուսուցչի մը համար ուսանողի մը վրայ բարութիւնը նախամեծար է խելացիութենէ. իսկ եթէ խելացիութիւնը եւ բարութիւնը կը միանան, այն ատեն կատարելութիւնը կ'ըլլայ։ Աշխատեցէք որ ինքզինքնիդ ուղղէք, խօսքերնիդ հղկէք. մենք կ'աշխատինք, պակասը Աստուած կը լրացնէ, եւ այդ է պատճառը որ եկեղեցի կ'երթանք աղօթք կ'ընենք։ Եթէ կ'աշխատիք, շնորհաւոր կ'ըլլայ Ս. Ցարութիւնն ալ, տօներն ալ, իսկ եթէ չենք աշխատիր շնորհաւոր չեն ըլլար մեզի անոնք։ Աշխատեցէք որ բարի ըլլաք եւ աղէկ մարդ ըլլաք, եւ այն ատեն տէրութիւնն ալ, ազգն ալ ուրախ կ'ըլլան։ Կ'օրհնեմ զձեզ և ձեր այս փոխադարձ այցելութիւնը փոխանակելու կուգամ դարձեալ»։

Ծափահարութիւններով ընդունուեցան այս պարզ եւ մտերմական խօսքերը, ուրկէ վերջ «Գոհացանիչ» մը ըրաւ Ն. Սրբազնութիւնը, Տիրոջը պահպանութեան յանձնելով բոլոր ներկաները եւ հրաւիրեց ուսանողները որ միաբերան երգեն Տէրունական աղօթքը, միակ երգը զոր պիտի երգէին երէկ այդ ուսանողները. բայց դժբախտաբար դպիրները կ'երգէին եւ շատերը լուռ կը մնային, անվարժ ըլլալով երգելու, մանաւանդ միաբերան երգելու։ Երգելու ընդունակութեան զգալի եւ մեծագոյն պակասը երէկ այս կերպով անգամ մըն ալ չէշտուեցաւ։

Ցետոյ խօսք առաւ Պէրպէրեան էֆ.ն որ այս նոր առաջարանին առջեւ իր ուրախութիւնը յայտնելէ յետոյ, ուսանողներու ընդունելութեան համար եւ այս կարգադրութեան օգտակարութիւնը և լաւ գաղափարուած գործ մը ըլլալը ի վեր հանեց, դրուատելով Ս. Պատրիարքին ջանքերը յանուն դաստիարակութեան և կրթութեան զոր կ'ընէ նախագահելով Ուսումն. Խորհրդոյ, Նըպաստից Ցանձնաժողովոյ որ գաւառական օգնութեան կարօտ վարժարաններ կը հոգայ եւ այցելելով ազգ. վարժարանները «որոնց ուսանողաց ձեր բաշխած շաքարները հայրական քաղցրութիւնը կը խորհրդանշեն», աւելցուց։

Եւ այս այցելութիւնները և սիրոյ արտայայտութիւնները կը պարտաւորեն զմեզ, պատրաստուելու բարի մարդ ըլլալու։ Այս հայրական սէրը պէտք էր փոխարինուէր եւ այն յորդանքին համար զոր կ'ընծայէք մեզի, բոլոր աշակերտներ գոհունակութեամբ կը լեցուին։ Ուստի, որդիաբար և գիտակցութեամբ ծնունդ Օսմանեան Պետութեան հովանւոյն ներքեւ յառաջացած է մեր բոլոր Հայ ազգը եւ այսպէս մեծապէս կը պարտի իր Օգոստ. Վեհապետին, Որ կը պահպանէ իր կրօնքը, իր եկեղեցին իր վարժարանները։ Այսպէս, Սրբազան Հայր, մեզմէ պիտի առաք եւ ինչ որ սկսած էք առաջ պիտի տանիք, վարժարաններու քով արհեստանոցներ ալ բանալով, եւ հայ դրամատէր մարմինը աւելի եռանդեամբ պիտի օգնէ։ Ի վերջոյ երկար պաշտօնավարութիւն կը մաղթեմ Ձեր Սրբազնութեան եւ ի դիմաց ուսուցչական մարմնոյն կը համբուրեմ Ձեր Ս. Աջը»։ Ս. Պատրիարքը շնորհակալութեամբ պատասխանեց այս խօսքերուն, կրկնելով որ կրթական ամէն ջանքեր Վեհ. Սուլթանին շնորհիւ գլուխ կ'ելլեն և այս առթիւ անգամ մըն ալ կրկնեց իր բարեմաղթութիւնները Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար։

Այս հանդէսը մէկ ժամ չափ տեւեց եւ 8 ու կէսը անցած վերջացաւ։ Բոլոր ուսանողները մի առ մի համբուրեցին Ս. Պատրիարքին Աջը եւ ամէնուն ալ շաքարներ բաշխուեցան։ Ս. Պատրիարքին քոյրերն ալ ներկայ էին և կը զբաղէին ուսանողուհիներու հետ, զանոնք ընդունելով եւ շաքարներ տալով։

Ուսանողները խումբ խումբ կը մեկնէին Պատրիարքարանէ, իրենց ուսուցիչներուն հետ եւ սրահին անձկութենէն նեղուած միւս ներկաները հետզհետէ կը հեռանային, յոյս ունենալով որ նոր սկսուած այս ընդունելութիւնը յաջորդ տարիներ աւելի կատարելագործեալ եղանակով մը պիտի կատարուի։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. Կաթողիկոսը գրած է Պատրիարքարան որ Ատանայի Գաւառ. Ժողովը մարտ 14ին նիստ ընելով նախագահութեամբ տեղապահ Տ. Գրիգոր Քհնյ.ի և ի ներկայութեան 18 անդամներու, եռանուն ցանկի մը վրայ միաձայնութեամբ ընտրած է Տ. Մուշեղ Ծ. Վ.ը առաջնորդ նոյն վիճակին և ինքն ալ օրինաց համաձայն գտնելով այս ընտրութիւնը վաւերացուցած եւ ընտրեալն ալ հրաւիրած է որ գայ ստանձնէ իր պաշտօնը։ Տ. Սահակ կաթողիկոսի այս տեղեկագրութիւնը պիտի ներկայացուի Խառն Ժողովոյ, որպէս զի ժողովական որոշմամբ պաշտօնին Պէրաթը ուղղուի, ինչպէս այս օրերս կը խնդրուի նաև Մարաշի առաջնորդական ընտրութեան հրամանագիրը։

ԱՐՄԱՇԻ դպրեվանաց փոխ-վանահայր Տ. Եղիշէ Սրբազան Պոլիս եկաւ մէկ քանի օր մնալու։ Իր հետ եկած է դպրեվանուց չորս սարկաւագներէ մէկը։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ շրջականներէն Սիմոն էֆ. Անտոնեան 120 ֆր. ղրկած է Պատրիարքարան, որուն 80 ֆր.ը Ազգ. Հիւանդանոցի և 40ը Գալֆայեան Որբանոցի պիտի յանձնուի։

ԲԱՂԷՇԻ առաջնորդը կ'իմացնէ թէ Ամլորդւոյ Վանուց Հոգաբարձութիւնը ստանձնելով իր պաշտօնը սկսած է աշխատելու։

ԱՐՄԱՇԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աւագ ուրբաթ էր. պայծառ եւ ջերմ օդով մը Քրիստոսի Ս. Դագաղը հանդիսաւոր թափօրով վանքին հրապարակը պտտցուցինք։ Դուրեան Սրբազան, բաւական կազդուրուած, կը նախագահէր եկեղեցական արարողութիւններուն։ Պէտք է ըսել որ Դպրաց դասը, օգնութեամբ գիւղացի դպրոցական աղջիկներու, ուրիշ տարիներէ աւելի յաջող կերպով կ'երգէր բոլոր հոգեպարար երգեցողութիւնները, շնորհիւ իրենց երաժշտապետ դասատուին՝ որ Պոլսոյ աշակերտներուն նախախնամութիւն է։

⁂ Դպրեվանքի վեցամսեայ քննութիւնները Ծաղկազարդի կիրակիէն առաջ լրացան արդէն, արդիւնքին ո և է տեղեկութիւն չկայ դեռ։ Գալով սարկաւագներու առաջին քարոզներուն, հրապարակաւ պարտք կը զգանք շնորհաւորելու զիրենք։ Առաջին անգամ Պոլսեցի Հայկ սարկաւագ, Ծաղկազարդի առտուն քարոզեց բեմէն, փոքրիկ սակայն Աւետարանը ձեռքը։ Իրիկունը Դռնբացէքին խօսեցաւ Արշաւիր սարկաւագ Շապին-Գարահիսարցի, բնաբան ունենալով Ցիսուսի խօսքը. «Դատելու համար եկած չեմ այլ փրկելու»։ Իսկ Եշ. օրուան գիշերային ժամերգութեանց պահուն Անուշաւան սարկաւագ Գուրապելէնցի՝ բացատրեց Ցիսուսի Գեթսեմանիի պարտէզին մէջ տագնապած պահուն իր հոգւոյն կրած խըռովքը։

⁂ Զատկին կիրակի օրը հիւղ ու ղասարսափ անձրեւ կը տեղար, բայց միայն մէկ օր տեւեց, Բշ. օրը մեռելոց յիշատակին համար մեծ թափօրով որուն կը նախագահէր Եղիշէ Սրբազան, գիւղին գերեզմանատունը գացինք, ուր՝ աղօթքներ կարդացուելէ ետքը, Դուրեան Սրբազանը Գոհացանիչով վերջ դրաւ հանդէսը։ Երկուշաբթի առաւօտ քարոզեց Հմայեակ սարկաւագ Այնթապցի, որով գրեթէ մէկ եօթնեկի մէջ չորս սարկաւագներ քարոզած կ'ըլլան։ Դուրեան Սրբազան, հակառակ իր տկարութեան, Ս. Ցարութեան տօնին առթիւ պատարագեց, և ատուր պատշաճի իմաստալից քարոզ մը խօսեցաւ։ Այս օրերս Պոլիս գալու մտադիր է. հետը բերելով նաեւ մէկ երկու սարկաւագներ։

⁂ Այս օրերս զարմանալի միջադէպ մը պատահեցաւ գիւղիս մէջ։ Որբ աղջիկ մը, որ միայն մէկ եղբայր և ամուսնացած քոյր մը ունէր իրենց տան մէջ, հակառակ ազգայիններուն յորդորանաց, անպատիւ կնոջ մը խօսքէն խաբուելով սիրած երիտասարդին տունը կը փախի ճիշդ Աւագ Գշ. օր։ Երկար ատեն փնտռելէ ետք, երբ ուրբաթ առաւօտ կառավարութեան պիտի դիմէին, երիտասարդին տան կողմէ քահանային ծանուցանեցաւ որ կորսուած աղջիկը իրենց տունը եկած է. իբրեւ ամուսին ընտրելով իրենց տղան։ Իրաց այս վիճակին մէջ Տ. Ղեւոնդ Հայր քանի մը մարդերով աղջկան քով գացին, ու խոստովանելէ ետք աղջիկը յայտարարեց թէ իր կամքով տունը եկած է և ետ չի կրնար դառնալ։ Գործը վանահայր Սրբազանին հաղորդուելով։ Ն. Գերապատուութեան հրամանին համեմատ այսօր վաղը կարելի է որ պսակեն։ Կը կարծենք թէ այս կարգի անօրինութիւններ աւելի քաջալերութիւն կ'ըլլան նմանօրինակ չարաքինութեան, որոնց թիւը նուազեցնել հարկ է յորդելով հնաւանդ սովորութիւններ ու կանոններ, մանաւանդ այս կարգի աւանդապահ անկիւններու մէջ։

Արմաշ ՍԻՐՈՒՆ Գ. ՎԱՐԴԻՆԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

14 Ապրիլ 1904

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	97.85
Րէժի	(Tab. Turcs)	400.
Գոնսոլիտ	(R. Nouv. Unif.)	84.
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	123.
Պանք Օթթ	(Banque Ott.)	578.
Թրանսվալ	(Transwal)	116.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(ԱՅՍ ԱՌԹՈՒԱՆ)

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ռումէլիի Պեյլէրպէյութեան աստիճան տրուեցաւ Թաղապետական Ը. շրջանակի Տնօրէն Մէհմէտ Ալի փաշայի։

Օսմանիէի աստիճան՝ Սպարապետութեան հաշուակալ ճիւղին Ա. կարգի քարտուղարներէն Հաֆըզ Րիֆաթ էֆ.ի։

—===—

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Հիւպատոսական պայմանագրութեան մէկ քանի կէտերու ուսումնասիրութեան համար Թուրքահելլէն խառն յանձնաժողով մը կազմուած է, որուն կ'անդամակցին Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Նաւմ փաշա եւ հելլէն դեսպանատան Ա. Թարգման Գ. Նաւմ։

ՇԻՐՔԷԹԻ վարչութեան՝ Նիւքէսլի նաւագործարաններուն յանձնարարած երկու շոգենաւերուն իւրաքանչիւրին 14,500 անգլ. ոսկիի ծախք մը պիտի երթայ։

ՖԷՐԻԴ ՐԻՖԷԹ ՓԱՇԱ, արտօնուած է հանգստեան կոչուելու եւ Գերմանիա վերադառնալու համար՝ առողջական պատճառներով։ Իր օգնականը՝ գնդ. Ֆայէք պէյ անօրէն անուանուած է Կիւլհանէի հիւանդանոցին։

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ՊԷՌՏԺԷ, ֆրանս. բաժնետէրերու պատուիրակ եւ Հանր. Պարտուց Վարչ. Խորհրդոյ նախագահը, երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց արեւելեան ճեպընթացով։ Կայարանէն ողջունուեցաւ Հանր. Պարտուց եւ այլ մեծ վարչութեանց բարձր պաշտօնեաներուն կողմէ։

ԱԹԷՆՔԻ Կաթոլիկ արքեպիսկոպոս Տ. Տէլէնտա մայրաքաղաքս եկած է, ներկայ գտնուելու համար Իզմիրի Կաթոլիկ արքեպիսկոպոսի օծման արարողութեան։

ԳՈՆԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ արմտիքներու փոխադրութեան համար երկաթուղւոյ սակագրոյցներուն եղած զեղչը, — արդիւնք նախաձեռնութեան Նահանգին կուսակալին— մեծապէս պիտի դիւրացնէ տեղական արտադրութեանց փոխադրութիւնը։ Այս առթիւ խորին շնորհակալութիւն կը յայտնուի Գ.Գ. Զանտէրի եւ Հիւկնէրի, երկրագործութեան համար այնքան բարերար այս միջոցին համար։

—Կը կարծուի թէ այս տարուան բերքը 30-40% աւելի պիտի ըլլայ անցեալ տարուանէն։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ կը գրեն թէ բամպակի գնին վրայ սկիզբները եղած սղեւորութիւնը նուազած է։ Սըլիի անանկութիւնը իր հակահարուածը ունեցած է տեղւոյս մէջ, գինի անկումով մը։ Բամպակին 4 օխանոց պաթմանին գինը՝ 38-38½ ղշ. է, մէճիտը 23 ղշ.էն։

ՄԱՆԿԱՆԷԶԻ հանքի մը հետքերը երեւան հանուած են Աֆ. Գարահիսարի հանքային ջուրերու աղբիւրին շրջակաները։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Կայս. կառավարութիւնը որոշած է գործել երկու հրետանաւեր յանձնարարել օտար նաւագործարաններու։ Ծովային նախարարութեան ընդհ. սպայակոյտը հրաման ընդունած է այդ հրետանաւերուն յատակագիծները պատրաստել։

ՀԱԼԷՊԻ ՈՍՏԻԿԱՆ-ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ, Հէնրի-Մարթինի հրացաններ պիտի գործածեն։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ մէջ պաշտօնական թերթի մը հրատարակութեան արտօնութիւնը տրուած ըլլալով ասկէ առաջ, առաջին թիւը հրատարակուած է այդ թերթին՝ որ «Գուտսը Շէրիֆ» անունը կը կրէ։ Թերթը, որ թուրքերէն եւ արաբերէն լեզուներով կը խմբագրուի, ամէն ուրբաթ օրեր հրապարակ պիտի ելլէ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ վարժարանի այս տարուան երկրորդ տեղակալի աստիճանով ընթացաւարտ էֆէնտիներուն երրորդ ձեւակերպութիւնը տեղի ունեցաւ երեքշաբթի օր։ Նոյն օրը, զինուորական վարժարաններու տեսուչ Զէքի փաշա և օգնական Րիզա փաշա վարժարան երթալով, վկայականներով էֆէնտիներ սրահին մէջ առանձին երդում ըրին. վաղն ալ թիւերը պիտի կարգուեն։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վարչութիւնը կը յիշեցնէ թէ պարզ նամակներու միջոցաւ առանց թղթատարական պաշտօնեաներու իմաց տալու, նամակադրամ, փոխանակագիր, արժեթուղթեր կամ գոհարեղէններ ղրկելը արգիլուած է՝ ներքին թղթատարական կանոնագրին համաձայն։ Եթէ այդ կարգի նամակ մը կորսուի, ո եւ է բողոք անլսելի պիտի ըլլայ և նոյն իսկ քննութիւն չպիտի կատարուի։ Ուստի անոնք որ արժէքաւոր նամակներ կը ղրկեն, պարտին նամակին պարունակութեան արժէքը յայտնել և 1000 ղշ.ի փոխարէն 40 փարայ վճարել իբր ապահովագին։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Գ. զօրաբանակէն երկու սպաներու եւ քանի մէկ զինուորներու դրամական պարգեւներ բաշխուեցան։ Ասոնք պուլկար աւազակներու հետ տեղի ունեցած ընդհարումէ վիրաւորուած և հոս բերուելով, Համիտիէ մանկանց հիւանդանոցին մէջ դարմանուելով, հիմայ ապաքինած են բոլորովին։ Սպաները տասնական ոսկի ընդունեցան և զինուորները՝ երկերկու ոսկի։

ՕՍՄ. ԱՐԺԷԹՈՒՂԹԻ Ֆրանսացի տէրերը՝ ապրիլ 10ին (Ն. Տ.) Բարիզի մէջ նիստ գումարած են, ուր բաժնեկիցներուն հաղորդուած են Օսմ. Պարտուց միացման մասին՝ Կայս. Կառավարութեան կողմէ օտար տէրութեանց եղած զեկոյցները, ինչպէս նաեւ այն տեղեկութիւնները՝ զորս տուած էր Հանր. Պարտուց Վարչ. Խորհրդոյ նախագահ հրամանատար Պէռժէ, վերջին տարւոյ միջոցին Հանր. Պարտուց յառաջացուած հասոյթներու յաւելման նկատմամբ։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ մէջ զինուորական չէնքեր, ինչպէս զէնքի մթերանոց, վառօդարան եւ բնակարաններ պիտի շինուին։

ԷՐԱՄ ԷՖ., երկրագործական նախարարութեան մասնագէտներու ժողովոյ նախագահը, որ մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ էր, առողջանալով իր զբաղումներուն վերսկսած է։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ երեսփոխան մը, մարքիզ O դը Լոռանս-Բաթըլէ, առջի օր մայրաքաղաքս եկաւ։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ.— Սուրիոյ մէջ, Ճէնինի մօտ, Տօքթ. Շէօմահէրի կատարած պեղումներէն երեւան ելած է դամբան մը՝ որ հինգ մեծ սափորներ կը պարունակէ, փիւնիկեան արձանագրութիւններ կրող։ Այդ դամբանէն դէպի հիւսիս քիչ մը հեռու գտնուած են չէնքերու աւերակներ, և մեծ գերեզման մը՝ որ հինգ մարդոց ոսկորները կը պարունակէ, ինչպէս նաեւ ուրիշ հողէ դամբան մը։

ՈՃԻՐ, ԱՐԿԱԾ, ԵՒԼՆ.

ԱՀԱՒՈՐ ԱՐԿԱԾ.— Կայս. Անձն. Գանձին պաշտօնեաներէն Րէֆիք պէյ՝ առջի իրիկուն պտոյտ մը ընելու համար մտած կառքով Սկիւտար Բեհաբիէ «Թէփէ»ն կ'երթար, երբ, ինչպէս կ'ըլլայ, ձին կը խրտչի և կը սկսի արշաւել՝ կարելի եղած արագութեամբ։ Այդ միջոցին Րէֆիք պէյ կ'ուզէ ինքզինքը կառքէն վար նետել, բայց չյաջողելով՝ կառքին հետ մէկտեղ կը շրջի եւ գլխէն եւ ուրիշ տեղերէ կը վիրաւորուի, ու կը մեռնի՝ առանց խօսք մը կարենալ ընելու։

ՈՃԻՐ.—Երեքշաբթի գիշեր, արիւնահեղ կռիւ մը տեղի կ'ունենայ Անատոլու Հիսարի (Վոսփոր) մէջ, Նեշար, իր եղբայրը՝ Իսմայիլ և Նուռավար Իսմայիլ անուն անձերու միջեւ։ Գիւղէն ոմանք կ'ուզեն միջամտել այս կռուին, բայց կռուողները իրենց զէնքերը անոնց վրայ կը թափեն, որոնցմէ երեք ծանրապէս կը վիրաւորուին հասարակ գործիքներու միջոցաւ։ Ցանցաւորները թէեւ կը փախչին, բայց կը ձերբակալուին քիչ վերջը։

ԾՈՎԸ ԻՆԿԱԾ.—Առջի օր ցորեկին կամուրջէն Հայտար-Փաշա գացող շոգենաւը՝ երբ Սէլիմիյէի բացերը կը հասնի, աղջիկ մը ծովը կ'իյնայ։ Շոգենաւը կանգ կ'առնէ. չարտանաւաստիներ ուրիշ տեղէ հասած օգնութիւններով կ'ազատեն զայն։

ԵՐԵՔ ՏԱՐԻ ՎԵՐՋԸ.—Այտընի մէջ ասկէ երեք տարի առաջ ինքնասպանութեան տարու ծերունի մը, Հաճի Իսմայիլ, կատաղած շունէ մը կը խածնուի։ Այն ատեն վէրքը կը կարգեն, ու այսպէսով կը կարծուի թէ իրոք հիւանդութիւնը բուժուած է։ Վերջերս սակայն այդ ծերունին մտահոգ կ'երեւար, և կ'ըսէր թէ խածնելու փափաք մը կը զգար։ Հիւանդանոց կը տարուի, ուր անհելի ցաւերու մէջ կը մեռնի։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Գուրբալէնցի երկու աշխատիկ գործաւորներ՝ Իզմիրի մէջ ձմեռը դրամ շահելէ ետքը, վերադառնալնուն՝ Իքրամիյէ գիւղին մէջ կը սպաննուին չորս գողերէ։ Մէկը 45 տարեկան, որ հինգ զաւակներ եւ կին մը կը թողու, եւ միւսը 25 տարեկան երիտասարդ մը, գիւղին եկեղեցին սարքուելէ ետքը, կը թողուին։ Գողերը կը փնտռուին։

ՀՐԴԵՀ

Երէկ գիշեր Վոսփոր, Էմիրկէն գիւղի մէջ տունէ մը ժամը մէկ ու կէսի ատեններ հրդեհ ծագելով, եղած անմիջական օգնութեանց շնորհիւ միայն յիշեալ տունը այրելով հրդեհին առաջքը առնուեցաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՆԱՍԻՕՆԱԼԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

(«Մուրհանդակ»ին հաղորդուած)

ՆՈՐ ՆԱՒԱՄԱՐՏԸ

ԾՈՎԱԿԱԼ ՄԱՔԱՐՈՖ
ԵՒ 600 ՆԱՒԱԶ ՄԵՌԱԾ

ԶՐԱՀԱՒՈՐԻ ՄԸ ԸՆԿՂՄԻԼԸ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 13 Ապրիլ.—Ռուս հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ ռուսական «Բէթրոբավլովսք» զրահաւորը Բորթ-Արթիւրի առջեւ շարժում մը ըրած ատեն անշարժ թորփիլի մը զարնուեցաւ։ Թորփիլը պայթելով օդը հանեց և ընկղմեց ծովակալ-զրահաւորը։ Ծովակալ Մաքարոֆ, ռուսական տորմիղին ընդհ. հրամանատարը, սպաննուեցաւ, ինչպէս նաեւ բոլոր սպաները և 600 նաւազ։ Չորս սպաներ ազատուեցան, բայց բաւական ծանր կերպով վիրաւորուած վիճակի մէջ. ատոնց մէջ է Սիրիլ Մեծ-Դուքսը։ Նաւազներէն 100 հոգի ազատուած են։

«Բէթրօբաւլովսք» զրահաւորը, որուն կը հրամայէր նաւապետ Եագօլէվ, 11344 թոնօ տարողութիւն ունէր և 57 թնդանօթ։ Արագութիւնն էր միայն 16 հանգոյց։ Շինուած էր ճիշդ տասը տարի առաջ, եւ Ծայր. Արեւելքի ռուսական ամէնէն հզօր մարտանաւերէն մէկն էր։

ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼԷՆ

(«Մուրհանդակ»ին հաղորդուած)

ԼՈՆՏՈՆ.— Չիֆուէն այս օրուան թուականով կը հեռագրեն Ռիւթէրի.— Մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճափոնցիները արշալոյսին Բորթ Արթիւրի բերդերուն վրայ յարձակեցան։ Ռուսական տորմիղը, որ ծովակալ Մաքարովի հրամանատարութեամբ ամբողջովին դուրս ելած էր թշնամիին դէմ դնելու համար, յաջողեցաւ բերդերուն օգնութեամբ ետ մղել զայն։ Հեռագիրը չըսեր թէ ռուսական տորմիղը եւ բերդերը վնասուա՞ծ են թէ ոչ։

—Ռիւթէր Բեդերսպուրկէն կ'իմանայ թէ ծովակալ Մաքարոֆ խղդուած է «Բէթրօբաւլովսք» զրահաւորին ընկղմելուն հետեւանքով։ Սիրիլ Մեծ-Դուքսն ալ ծանրապէս վիրաւորուած է։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Բորթ Արթիւրի հրամանատարը հեռագրով կը հաստատէ թէ «Բէթրօբաւլովսք» զրահաւորը օդը ելեր է ականի մը զարնուելով։ Ռուսական տորմիղը Ոսկեղէն Լեռան ստորոտը համախմբուած է։ Ճափոնական տորմիղը կը մօտենայ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.—Պաշտօնական.— Ճափոնական նաւատորմիղը նորէն երեւցած ըլլալով Բորթ Արթիւրի մօտ, ռուսական զրահաւորները և յածանաւակները ծովուն բացերը ելեր եւ հալածեր են թշնամի մարտանաւերուն մէկ մասը։ Բայց առանց թիւը շատ չանցած 23ի բարձրացած ըլլալով, ռուսական նաւատորմիղը նաւահանգիստ դարձեր է։ «Բէթրոբաւլովսք» զրահաւորը ականի մը զարնուելով օդը ելեր եւ ընկղմեր է։ Ռուսական նաւատորմիղը աւազան մտեր է, իսկ Ճափոնականը Լիաօդան հրուանդանին մօտ կը գտնուի։ Ծովակալ Մաքարոֆ մեռած է։ Սիրիլ Մեծ-Դուքսը թեթեւապէս վիրաւորուած է։ Ծանրապէս վիրաւորուած են՝ նաւապետ Եագոլով, երկու ծովային տեղակալներ, երեք ենթասպայ և 32 նաւաստի։ Հինգ սպաներու եւ 12 նաւաստիներու դիակները գտնուած են։ Ծովակալ Իշխան Ուխթոմսքի ռուսական տորմիղին ժամանակաւոր հրամանատարութիւնը ստանձնեց։

—Զրոյցի մը նայելով ծովակալ Ուխթոմսքի կէս օրէն վերջը կռիւի բռնուեր է Ճափոնցիներուն հետ, որոնց մարտանաւերուն թիւն է 18։

—Զօր. Քուչալինսքի կը հեռագրէ թէ Մարտ 30ին, յառաջապահներու ճակատամարտի մը մէջ Ռուսերէն մէկ սպայ, 4 ենթասպայ և 3 զինուոր սպաննուած և 3 զինուոր վիրաւորուած են։

ՊԵՐԼԻՆ.— Աժանս Վօլֆ Բեդերսպուրկէն կ'իմանայ թէ հրաման արձակուեցաւ հոգեհանգիստ կատարել ծովակալ Մաքարոֆի եւ Բէթրոբաւլովսք զրահաւորին մէջ մեռած սպաներուն համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—«Թայմզ» կը ծանուցանէ թէ մանր մունր կռիւները կը շարունակուին Եալուի վրայ, յառաջապահներու միջեւ։

ԲԱՐԻԶ.—Գնդ. Մառշանի հրաժարման լուրը կը հաստատուի։

—«o»==«o»—

ՊԵԼԿՐԱՏ.—Ֆրանսական և ռումանական դեսպանները հոս հասան իրենց պաշտօնը ստանձնելու։

ՄԵՍԻՆԱ.—Վիլհէլմ կայսրը հոս հասաւ «Հոհէնձոլերն» զրահաւորով եւ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։

ԿԱՏԱՂԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ ԲՈՐԹ ԱՐԹԻՒՐԻ ԱՌՋԵՒ

ԲԱՐԻԶ, 13 Ապրիլ.— Բորթ Արթիւրի առջեւ սկսած նաւամարտը կատաղի էր։ Հակառակ ճափոնական մարտանաւերու թուական առաւելութեան, «Բէթրոբաւլովսք» զրահաւորին կորուստին և ծովակալ Մաքարոֆի մահուան, Ճափոնցիները չյաջողեցան գրաւել Բորթ Արթիւրը կամ փակել նաւահանգիստին բերանը։ Ընդհակառակն ետ մղուեցան ծանր կորուստներ կրելով որոնց մանրամասնութիւնները յայտնի չեն դեռ։ Ռուսերը դիւցազնական քաջութեամբ մը կռուեցան։

—==«o»==—

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

Այս գիշեր ուշ ատեն հետեւեալ հեռագիրները հաղորդուեցան մեզի պատերազմին վրայ.—

ԱԺԱՆՍ ՖՈՒՌՆԻԷ

ՆՈՐ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ

ԾՈՎԱԿԱԼ ԱԼԷՔՍԷԵՎԻ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 14 Ապրիլ.— Ծովակալ Ալէքսէյէվ, Ծայր. Արեւելքի փոխարքան, ժամանակաւոր ստանձնեց Բորթ Արթիւրի ռուսական նաւատորմին հրամանատարութիւնը։

—Ծովակալ Ալէքսէյէվ կը հեռագրէ թէ ընկղմած «Բէթրոբաւլովսք» զրահաւորին բոլոր նաւազներուն թիւն էր 628, որոնց 32ը միայն ազատուած են։

ՊԵՐԼԻՆ.— Վիլհէլմ կայսրը հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեց Զարին՝ ծովակալ Մաքարովի եւ «Բէթրոբաւլովսք» զրահաւորին նաւազներուն դառնաղէտ մահուան համար։

ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՕՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼԷՆ

(Քոնսթանթինոպլի հեռագրական գործակալութիւնը այս գիշեր ո եւ է հեռագիր չհաղորդեց։)

ՊՂԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՓՈԽՈՒԵԱԼ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		91.08
Ամենէն բարձր գինը		91.23
Երեկուան վար գինը		90.30

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	122.12
Երէկուան բարձր գինը		123.
» վար »		121.50
Բարաք	»	513
Էժիբթիէն Բրէֆ Ֆոնսիէ	»	282.
Լորիում	Ֆր.	66.50
Շիրքէթը Խայրիյէ	Լ. Օ.	30.
Պանք Նաս. Կրէտ.	Ֆր.	132.
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	5.95
» պարտաթուղթ	Ֆրք.	488
Թրանսվալ	Ֆր.	114.

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
10,000,000 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՎ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի-Ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Շիտակ ճամբան
Թիւ 347.

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ Փ ՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՆԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթէմունի, Դամասկոս, Գօնիա, Լատագիա, Գահիրէ, Մէրսին, Միթիլլի, Ուշագ, Բորդ-Սաիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բօլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Թուրքիոյ և օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ ու հեռագրական օրտինոներ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժէքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ և արտասահմանի մէջ կտրօններ և փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Պանքան կ'ընդունի նաև որոշեալ պայմանաժամով աւանդներ (Depots de fonds) աւանդին տեւողութեան համեմատ, փոփոխական տոկոսի սակով։

Պոլսոյ գործակալութիւնը

վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները կը ստանձնէ, և աւելէ զատ ապրանքներու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ և գօնսինիասիոնով և ազատ տեղափոխութեամբ ապրանքներ աւանդ կ'ընդունի։

Բերայի մասնաճիւղը

նմանապէս կը կատարէ Պանքային վերոյիշեալ բոլոր գործառնութիւնները (բացի ապրանքներու վրայ կատարուածներէն), և անմիջապէս յանձնելու պայմանաւ կը գնէ և կը ծախէ զանազան վիճակահանութեանց արժեթուղթեր, ինչպէս Վիլ տը Բարիի, Ռումէլիի երկաթուղեաց, Հելլենական կամ Բանամայի վիճակահանութեան արժեթուղթեր եւն. եւն։

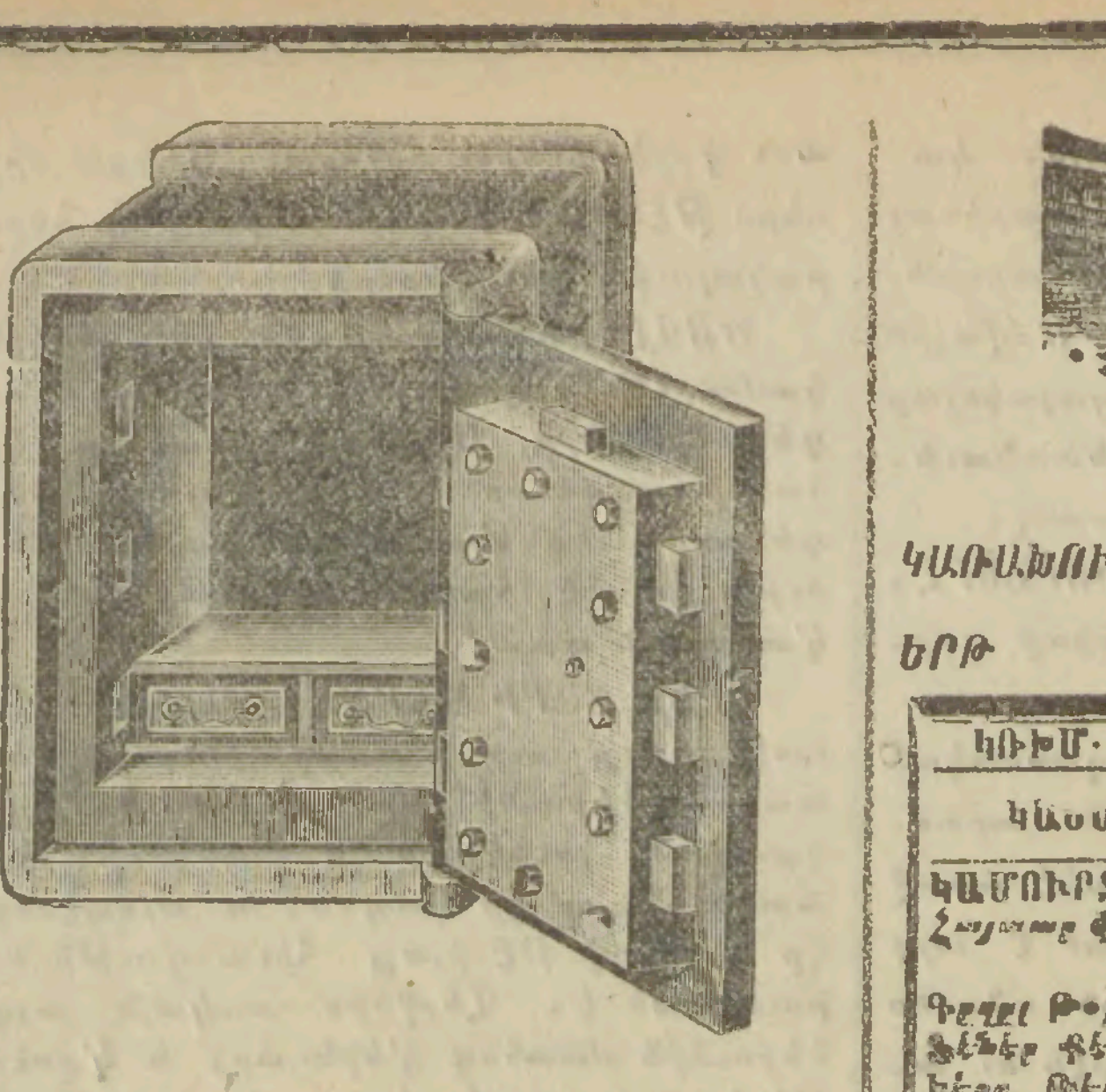
Պոլսոյ գործակալութիւնը եւ Բերայի մասնաճիւղը կը ծախեն նաեւ Ռումէլիի Երկաթուղեաց արժեթուղթերու բօնեկները, և Օսմ. Պանքային Թուրքիոյ մէջ հաստատուած միւս բոլոր գործակալութիւններուն նման, կ'ընդունին տարեկան 2% տոկոսով մինչեւ 100 օսմ. ոսկի, ընթացիկ հաշիւ բանալով։

Օսմ. Պանքան 3½% ֆրանսական և 3% գերմանական Ռանթերու փոխարէն գումարներ փոխ կու տայ, պայմանով ընթացիկ հաշիւի դրութեամբ. յիշեալ Ռանթերը՝ պահեստի դրուած արժեթուղթերու յատուկ տուփին մէջ կը պահուին։ Պահեստի դրուածներու քանակին աւելնալուն համեմատութեամբ եղած փոխատուութիւնն ալ համեմատ կ'աւելնայ։

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսէի Շահանէտէ մուլտազիմ օլտուղումդան հաքքըմըն պէյեր իուզելէ չէքիլիրիր օն պէշ գրուշ Մարթըն 31 ինճի չարշէնպէ կիւնի գարարը գաթիյի վէ Նիսանըն իւչիւնճիւ ճումա էրթէսի կիւնիւնէ գատար տա նիւզաէ իւչ Թէնզիլի պիլ[illegible] ֆիատլէ գաթիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան, իթտայա Թալիպ օլանլարըն Թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա մուքաթէպէր քէֆալէթնամէյի մունթազամ հըսէյին եէվմի մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ օնա գատար Խազինէէ Ճէլիլէյէ մուրաջաաթլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 29 Մարթ սէնէ 320 3—3

Անգլիոյ ԹՈՄԱՍ ՍԹԻՑՄՕՐ Տան դրամարկղները, որոնք պողպատէ շինուած են, կոտրելու դէմ կը դիմանան գողերու և հրդեհի դէմ։ Այս դրամարկղները անգլիական միւս դրամարկղներէն 40% աւելի աժան են։

Դիմել՝ Պ. Ճորճ Պէյքըր եւ Որդի, Խորասանճի խան, Սիրքէճի, Պոլիս։

Սթիթմոր դրամարկղները կը գործածուին անգլիական կառավարութեան զանազան պաշտօնատուներուն եւ վարչութիւններուն կողմէ։

O L'ՕԹՕՄՕՊԻԼ

Պատիւ ունինք ծանուցանելու պարոն դերձակներուն, ինչպէս նաեւ յարգոյ հասարակութեան թէ՝ Պ. Ալպէռ Կունսգուրկ վերադարձած է իր Ֆրանսա եւ Անգլիա ըրած ճամբորդութենէն։ Այդ երկիրներուն մէջ ուսումնասիրած է չքեղ հագուստներու համար ելաստիքներու, բարտըզիւներու, բուքիմներու, տափառներու եւ մետաքսեայ ու բիքէ Ֆանթէզի բաճկոններու բոլոր վերջին նորութիւնները, ինչպէս նաեւ ամէն կարգի դերձակներու համար Ֆրանսական սեւ կերպասներու, մետաքսեղէններու և աստառներու բաժխալիքները, կը սիրենք յուսալ թէ յարգոյ հասարակութիւնը պիտի գիտնայ գնահատել մեր ջանքերը զորս կ'ընենք՝ այս տարրին մէջ կարելի եղող լաւագոյն բանը ներկայացնելու, և ասիկա՝ մրցում չվերցնող գինով մը։

Ընդունեցէ՛ք, տէ՛ր, եւն.

ԱԼՊԷՌ ԿՈՒՆՍՔՈՒՐԿ

Թ. Ի. ԿՈՒՌՆՇԹԱՑՆ 16-2

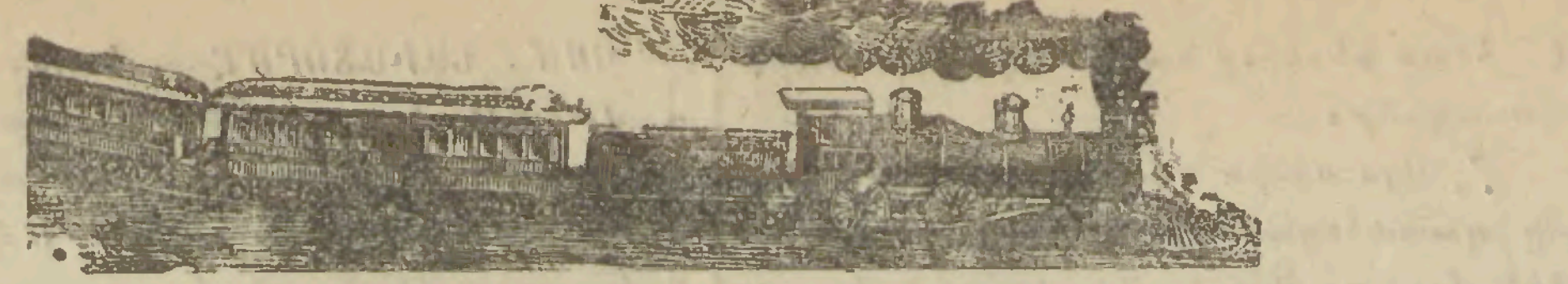
69, Ղալաթիա Եուքսէք Գալտըրըմ 69

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՄԵԾ ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ պատրաստ և չափու վրայ հանդերձներու, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Համալըըր խանի մօտ, Թիւ 25։

Այս վաճառատան հիմնադիրն, Արտակ Մուրիկեան, տարիներէ ի վեր, իր ուղղամտութեամբ յաճախորդներուն վստահութիւնը և համակրութիւնը գրաւած ըլլալով և փափաքելով իր գործառնութիւններն աւելի ընդարձակելու, իրեն ընկեր-եղբայր առած է Վահան Տամլամեան անուն փորձառու երիտասարդն։ Երկու ընկերներ պիտի աշխատին, պիտի ջանան իրենց բազմաթիւ յաճախորդներու գոհունակութեանն նմանիլ և իրենց նշանաբանն պիտի ըլլայ՝ ճշդապահութիւն և աժան ծախել շատ ծախելու համար, ինչ որ աւելի առաջ Արտակ Մուրիկեանի աւետաւ վաճառատանն մէջ հրապարակին վրայ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը մինչ ներկայ է և պաշտօն ունի հսկել թէ պատրաստ և թէ յանձնարարուած հանդերձեղինաց լաւ և անթերի պատրաստութեան։ Կը խնդրուի ազնիւ յաճախորդներէն չմոռնալ Հաճի Շահինն և յիշել թէ միայն այս վաճառատունն է որ ինքնօգնութեամբ հիմնուած է, Ալլահ պէրէքէթ վէրսին»ի գործնական գաղափարով։

Նոյեմբեր 1ին մինչեւ մայիս 1 վաճառատունն կիրակի օրերն բաց է։ Մէկ Թիւ 2 գրուշ, սակարկութիւն չկայ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆՑ ՑՈՒՑԱԿԸ 1904 ՄԱՐՏ 1ԷՆ (Ն. Տ.) ՍԿՍԵԱԼ

ԵՐԹ ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ—ԲԷՆՏԻՔԻ ԳԻԾ

Կառքի Թիւ / ԿԱՅԱՐԱՆ	2*	34	4	6	8	10	36	12	14
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ մկ.	12 10	12 25	2 28	3 35	5 56	7 18	8 45	10 35	12
Հայտար փաշա ժմ.	12 30	12 45	2 45	3 55	5 56	7 38	9 05	10 55	12 50
մեկնում	12 40	1 12	2 55	4 —	6 1	7 43	9 17	11	12 25
Գըզըլ Թօբրագ	12 48		3 3	4 8	6 09	7 5?	9 26	11 8	12 33
Ֆէնէր Եօլու	12 52	1 23	3 06	4 11	6 12	7 54	9 30	11 11	12 36
Կէօզ Թէփէ	12 56		3 10	4 15	6 16	7 58	9 36	11 15	12 40
Էրէն Քէօյ	1 1	1 34	3 14	4 19	6 20	8 2	9 41	11 19	12 44
Պօսթանճը	1 09	1 47	3 21	4 25	6 26	8 8	9 50	11 25	12 50
Մալթէփէ	1 18	1 54	3 29	4 33	6 34	8 16	10 2	11 34	12 58
Գարթալ	1 28	2 8	3 39	4 43	6 44	8 37	10 19	11 44	1 8
Բէնտիք ժմ.	1 35	2 12	3 46	4 50	6 51	8 34	10 30	11 51	1 15

ԴԱՐՁ

Կառքի Թիւ / ԿԱՅԱՐԱՆ	1**	3***	5****	7	31	9	11	13	15	33
ԲԷՆՏԻՔ մկ.	12 11	12 43	1	1 58	2 42	5 16	6 52	8 19	10 08	11
Գարթալ	12 19	12 51	1 8	2 7	2 54	5 18	7	8 28	10 17	11 13
Մալթէփէ	12 29	1 1	1 19	2 17	3 9	5 28	7 10	8 38	10 27	11 33
Պօսթանճը	12 37	1 9	1 27	2 25	3 22	5 36	7 18	8 46	10 35	11 46
Էրէն Քէօյ	12 44	1 16	1 35	2 32	3 35	5 42	7 24	8 52	10 41	11 57
Կէօզ Թէփէ	12 48	1 20	1 39	2 36	3 39	5 46	7 28	8 56	10 45	
Ֆէնէր Եօլու	12 52	1 25	1 43	2 40	3 45	5 59	7 32	9	10 49	12 7
Գըզըլ Թօբ.	12 55	1 28	1 46	2 43	3 49	5 53	7 35	9 8	10 52	
Հ. փաշա ժմ.	1 2	1 35	1 53	2 50	3 57	6	7 4?	9 10	10 59	12 17
մեկնում	1 7	1 40	1 58	2 55	4 7	6 5	7 47	9 15	11 4	12 32
Կամուրջ ժմ.	1 27	2	2 18	3 45	4 27	6 25	8 7	9 35	11 24	12 5?

(*) Այս կառախումբը պիտի երթեւեկէ 1904 տարւոյ 1էն սկսեալ
(**) Նոյնպէս։
(***) Այս կառախումբը պիտի բանի 1904 մարտ 16էն 31։
(****) Այս կառախումբը պիտի բանի 1904 մարտ 1էն մինչեւ 15 և ապա տարւոյ 1էն սկսեալ։

Քարաքէօյի կամուրջին համար եւ կամուրջէն ղրկուած բեռներուն ուղղակի արձանագրութիւնները տեղի պիտի ունենան միայն հետեւեալ կառախումբերու համար .— Ա. Կամուրջին համար.—Թիւ 3 կամ 5, 7. 31, 9, 11, 13, 15, և 33ի Բ. Կամուրջէն.—Թիւ 34, 4, 6, 8, 10, 36, 12 և 14։

ԵՐԹ ՀԱՅՏԱՐ—ՓԱՇԱ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ ԴԱՐՁ

Կառքի Թիւ / ԿԱՅԱՐԱՆ	34	36
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ	12 25	8 45
Հայտար փաշա ժմ.	12 45	9 5
մկ.	1 12	9 17
Գըզըլ Թօբրագ		9 26
Ֆէն. Եօլու	1 23	9 30
Կէօզ Թէփէ		9 36
Էրէն Քէօյ	1 34	9 41
Պօսթանճը	1 42	9 56
Մալթէփէ	1 54	10 02
Գարթալ	2 08	10 19
Բէնտիք ժմ.	2 18	10 30
մկ.	2 25	10 46
Տուզլա	2 50	11 07
Կէպզէ	3 11	11 27
Տիլ Իսկէլէսի	3 33	11 49
Տավշանճըլ	3 45	11 59
Հէրէքէ	4 03	12 16
[illegible]	4 23	12 39
[illegible]	4 36	12 52
[illegible]	4 48	1 3
ԻԶՄԻԹ ժմ.	5 1	1 17
մկ.	5 26	
[illegible]	6 4	
[illegible]	6 31	
[illegible]	6 57	
[illegible]	7 45	
[illegible]	8 8	
[illegible]	8 40	
[illegible]	9 6	
[illegible]	09 43	
[illegible] ժմ.	10 24	
մկ.	10 34	
[illegible]	11 46	
[illegible]	12 29	
[illegible]	1 17	
[illegible]	1 48	
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ժմ.	2 18	
կառ. Թիւ 122	Առ.	
[illegible] մկ.	12	
[illegible]	12 44	
[illegible]	1 24	
[illegible]	2 4	
[illegible]	3 5	
[illegible]	3 58	
[illegible]	4 35	
[illegible]	5 9	
[illegible]	6 8	
[illegible]	7 21	
[illegible]	8 15	
ԷՆԿԻՒՐԻ	9	

Թիւ կառ. / ԿԱՅԱՐԱՆ	121	1
ԷՆԿԻՒՐԻԷՆ մկ.	1 —	
[illegible]	1 47	
[illegible]	2 49	
[illegible]	4 16	
[illegible]	5 —	
[illegible]	5 27	
[illegible]	6 4	
[illegible]	7 61	
[illegible]	7 38	
[illegible]	8 46	
[illegible]	09 18	
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ժմ.	10	
կառ. Թիւ 33	Առ.	
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ մկ.	11 —	
[illegible]	11 39	
[illegible]	12 13	
[illegible]	12 47	
[illegible]	1 21	
[illegible] ժմ.	2 11	
մկ.	2 26	
[illegible]	3 3	
[illegible]	3 42	
[illegible]	4 20	
[illegible]	4 47	
[illegible]	5 13	
[illegible]	6 14	
[illegible]	6 32	
[illegible]	6 59	
ԻԶՄԻԹ ժմ.	7 36	Առ.
մկ.	8 1	11 40
[illegible]	8 17	11 58
[illegible]	8 28	12 9
[illegible]	8 40	12 21
Հէրէքէ	9 09	12 50
Տավշանճըլ	9 20	1 1
Տիլ Իսկէլէսի	9 32	1 15
Կէպզէ	10 1	1 49
Տուզլա	10 13	2 7
Բէնտիք ժմ.	10 45	2 27
մկ.	11	2 47
Գարթալ	11 13	2 54
Մալթէփէ	11 33	3 9
Պօսթանճը	11 46	3 22
Էրէն Քէօյ	11 57	3 35
Կէօզ Թէփէ	— —	3 39
Ֆէնէր Եօլու	12 7	3 45
Գըզըլ Թօբրագ	—	3 49
ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ժմ.	12 17	3 57
մկ.	12 32	4 07
Շոգ. ԿԱՄՈՒՐՋ	12 52	4 27
	երեկ.	Առ.

ՏՔԴ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՁԼԱԽՏԱՒՈՐԺ

Վկայեալ Լօզանի համալսարանէն և մասնագէտ ջղային հիւանդութեանց։ Հիւանդ կ'ընդունի ԳՇ. ԴՇ. եւ ՈՒԲ. օրերը կէսօրէ վերջ իր տունը, Բերա Սագըզ Աղաճ Թիւ 92, իսկ ՇԲ. օրերը Պանկէլթըրաու, Իզի Գարանիս գեղարանը։ Վկայեալ աղքատները ձրի։ 24-22

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Նպարեղէններու ծանօթ վաճառական Թ. ՍՈՒՐԷՆԵԱՆԻ Պոլսոյ վաճառատունը Կամուրջին գլուխը, Վալիտէ Խանի Թիւ 6 խանութէն փոխադրուած է դարձեալ նոյն խանին մէջ 16 Թիւը, հարկիէ չորեքնուային գործակալութեան կարգը։ 10—2

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ԳՈՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ / ԿԱՅԱՐԱՆ	222 Ապ. Ճմբ.	ԴԱՐՁ / ԿԱՅԱՐԱՆ	221 Ապ. Ճմբ.
	Առ.		Առ.
ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ մկ.	10 25	ԳՈՆԵԱ մկ.	10 30
[illegible]	11 7	[illegible]	11 12
[illegible]	12 5	[illegible]	12 17
Ալայունտ	12 59	[illegible]	12 57
[illegible]	1 41	[illegible]	1 39
[illegible]	2 41	[illegible]	2 33
Իհսանիյէ	3 10	[illegible]	3 5
Համամ	3 34	Աքշէհիր	3 43
Ղազլըճ. Համամ	3 44	[illegible]	4 23
Աֆիոն Գարահիսար	4 31	[illegible]	4 45
[illegible]	5 11	[illegible]	5 10
Չայ	6 6	Չայ	6 8
[illegible]	6 51	[illegible]	6 50
[illegible]	7 16	Աֆիոն Գարահիսար	7 43
Աքշէհիր	7 46	Ղազլըճ. Համ.	8 14
[illegible]	08 18	Համամ	8 23
[illegible]	09	Իհսանիյէ	08 50
[illegible]	9 38	[illegible]	9 35
[illegible]	10 25	[illegible]	10 23
[illegible]	11 20	Ալայունտ	11 7
[illegible]	11 52	[illegible]	12 3
[illegible]	12 52	[illegible]	12 45
ԳՈՆԵԱ ժմ.	1 30	ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ժմ.	1 25
	երեկ.		երեկ.

ԱԼԱՅՈՒՆՏ—ՔԻՕԹԱՀԻԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ	Ա. Ճ. 322	Ա. Ճ. 324
	առաւ.	երեկ.
Ալայունտ մկ.	1 5	11 15
Քիօթահիա ժմ.	1 25	11 35
ԴԱՐՁ	321	323
	առաւ.	երեկ.
Քիօթահիա մկ.	12 10	10 15
Ալայունտ ժմ.	12 30	10 35

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ	425	423
	Ա. Ճ.	
Ատաբազար մկ.	5 36	
Համիտիէ ժմ.	5 54	
ԴԱՐՁ	426	424
	Ա. Ճ.	
Համիտիէ մկ.	7 7	
Ատաբազար ժմ.	7 25	

ՅՈՒՆԻՕՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829ին

1828 L'UNION DE PARIS

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ 1828-1829

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ և պահեստ	119	միլիոն	ֆրգ.
1902ին գանձուած ապահովագին	24	»	»
Մինչեւ 1902ի վերջը հատուցուած վնաս	274	»	»
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	21½	միլիառ	

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ և պահեստի դրամ	161	միլիոն	ֆրք.
1902ին գանձուած ապահովագին	12	»	»
Մինչեւ 1902ի վերջը հատուցուած վնաս	129	»	»
Ապահովագրուած գումար	272	»	»

որ ընթացիկ ապահովագրութեանց գումարին հետ կը համեմատի 100ին 60— ինչ որ «Իւնիօն»ի ապահովագրեալց կ'ընծայէ ճշգայ երաշխաւորութիւն մը ՈՐՈՒՆ ՆՄԱՆԸ ԿԱՐԵԼԻ ՉԷ ԳՏՆԵԼ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԳՈՐԾՈՂ ՈՒՐԻՇ ՈՍԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՔՈՎ։— Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ոեւէ ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով «Իւնիօն»ի ապահովագրուողք ԶԵՐԾ են այն վնասներէն եւ յուսախաբութիւններէն որոց կենթարկուին միշտ այն անձինք, որ շահաբաժիններու բարդման (accumulation des bènèfices) ԹՈՒՌԻ ՈՒ ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան գրամատունն է ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ։

Թուրքիոյ եւ Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Պետ կենաց ճիւղին ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Սթամպոլ, Սուլթան-Համամ, Քաթըրճը Օղլու բասած։
Մասնաճիւղ՝ Ղալաթիա, Իսթիէֆ խան. Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԵՆԱՑ, ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ

ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՎԻԵՆՆԱ, 1860ԻՆ

Գրասենեակ Հաճօբուլօ խան, Թիւ 52, 53, 54, 55, 56

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

Ֆէնիքս Օթրիշիէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը.

35 տարեկան մէկը որ կուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութեան 20000 ֆր.ի և քսանհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 ֆրգ. պիտի վճարէ և պայմանաժամուն պիտի ստանայ 31266 ֆրգ. հաշուն դրամ ամբողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի, զոր օրինակ 10 տարիէն, իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի ստանան 21314.62 ֆր.։

Այս ամէն հաւմարները ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օթրիշիէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումը կ'երաշխաւորէ։

ՏՔԴ. Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Մասնագէտ բժիշկ, մորթի, գաղղիական ախտի, այրերու եւ կիներու ծննդական գործարաններու եւլն. հիւանդութեանց

Ցեշեալ բժիշկը որ 15 տարի չարունակ պաշտօնավարած է «Պասթէմունիի նահանգին հիւանդանոցներուն մէջ, ուր վերոյիշեալ հիւանդութիւնները այնչափ տարածուած էին, եւ որ հինգ տարի չափ ալ Եւրոպայի այդ կարգի հիւանդութեանց յատուկ նշանաւոր հիւանդանոցներուն մէջ ուսումնասիրութիւններ կատարած եւ գործնական փորձեր ըրած է, եւ այս կերպով նոյն հիւանդութիւններու բուժման ամենավերջին մեթոտներուն մէջ ձեռնհասութիւն ձեռք բերած, այժմ հաստատուած է Բերա, Պէօյիւք Բարմագ փողոց, Թիւ 10, և կէսօրէն մինչև ժամը 11 կը գտնուի Պանկէլթըրաու Պրիւլիւքեան գեղարանը, ուր կը դարմանէ վերոյիշեալ հիւանդութիւնները, որչափ ալ հինցած ըլլան։

Ուրբաթ օրերը ձրի աղքատները։ 100-6

ՄԱՐՍԷԼ

ԿԱՄ

Գաղտնիք Նոր Բարիզի

4

—Ա՛լ ջգղուեցանք Պլամէնի իր սիրային յաջողութիւններուն մասին խօսքեր ընելէն։ Մեծ ճարտարութիւն մը չէ մէկու մը՝ փոխանակ իր կնոջը տէր ըլլալու, ճամբորդութեան ելլելով զայն խաբելը։ Արդէն Պլամէնի պէս մէկը սիրելու համար, կին մը կա՛մ ադեղ և կա՛մ ճաշակէ զուրկ ըլլալու է։

Խաղացողը տակաւին կարգ մը խօսքեր պիտի ընէր Պլամէնի մասին, երբ Բոլէֆռանեացին ընդմիջելով զայն՝ ըսաւ.

—Պարո՛ն, կարգը ձերն է. խաղցէք։

Ուիսթի սեղանին չուրջը դարձեալ լռութիւն տիրեց, մինչ վառարանին քով խօսակցութիւնը՝ աւելի վիճաբանութիւնը՝ եռ առաւել տաք հանգամանք մը առած էր։

Տժգոյն երիտասարդը, որ քիչ մը առաջ խօսք առած էր, նորէն խօսելով ըսաւ.

—Ա՛լ քու յիրկւրանքներուդ չենք կրնար մտիկ ընել. մեզի անօ՛նկ կլլեցընել կ'ուզես որ այդ կինը որպէս թէ քեզի առաջարկներ ըրած ըլլայ զինքը փախցնելու համար։ Մենք չենք կրնար հաւատալ ատոր։

Պլամէն իր յաջողութեան վրայ պարծենալով՝

—Այո՛, սիրելիս, կը խնդրէ կոր որ մէկտեղ փախչինք։ Նոյն իսկ այս մասին ա՛յնքան կը տաղէ կը թախանձէ որ ե՛ս ալ չուարեցայ թէ ինչ պիտի ընեմ։

Միւսը.—Պիտի յաջողի՞ք։

Պլամէն.—Ինչո՞ւ չէ։

Միւսը.—Հիմայ պէտք է որ միւս օրուանիդ՝ Ֆէլիքսին վճարցնէք, ո՛րն պահուն որ կէթէ Թատրոնին մէջ մեծ յաջողութիւններ կը գտնէ վերջին նոր ներկայացումներուն։

Պլամէն.—Ֆէլիքսին չպիտի վճարցընեմ։

Միւսը.—Շիտակը փախչիլ ուղղորդ այդ կինը՝ մարդը հանգիստ Թողող կնոջ մը չէ նմանիր։ Անցեալ օր «Քաֆէ Անկլէ»ի մէջ տեղի ունեցող միջադէպին՝ այդ կնոջ նկարագիրը երեւան ելաւ։ Լրագիրներն ալ գրեցին այդ միջադէպին մասին։ Պլամէն կրնայ պարծիլ իր սիրային յաջողութիւններով՝ որ ամէն կողմէ լսուեցան։ Բայց չեմ յանձնարարեր որ դարձեալ այդ ընթացքին մէջ գտնուի։

Պլամէն.—Կը ներէք, տարիքս իմ գիտնալու բանս է։

Միւսը.—Կինը ե՞րբ պիտի փախցընես։

Պլամէն.— Այս գիշեր, սիրելիս, կառքը կէս գիշերէն երկու ժամ վերջը քովս պիտի գայ։

Միւսը.—Վիպական բան մը պիտի ըլլայ ատիկա։

Պլամէն.—Այդ մասին բան մը չեմ կրնար ըսել, սակայն բաներու մէջ գաղտնապահութիւնը ամէն պատուաւոր մարդու գործ է։ Միայն սաչափը ըսեմ որ այս իրիկունէ սկսեալ գիս ո՛չ մէկը պիտի տեսնէ ամբողջ ամիս մը։

Միւսը.—Ամի՛ս մը մի։ Շատ քիչ ժամանակ։ Եթէ երջանիկ կնոջ՝ որ յաւիտենից պիտի սիրես զինքը, յանկարծ մէկ ամսուան վերածելը անգթութիւն է։

Պլամէն.—Խոստանալուն և խոստումը բռնելուն միջեւ մեծ տարբերութիւն կայ։ Եթէ ամէն կնոջ մեր ըրած խոստումները բռնէինք, այն ատեն ձեռքերնիս ո՛չ մէկ կին կ'անցնէր։

Միւսը.—Ըսել է որ ամբողջ ամիս մը այդ կնոջ հետ Իտալիա ճամբորդելէ ետքը, զայն նորէն իր ընտանիքին պիտի վերադարձնես։ Իր ամուսնին վերադառնալուն հարկաւ անցնք ալ պատրուակ մը կը գտնեն այդ ճամբորդութեան մասին։

Պլամէն.—Այո՛, բարեկամս, ծրագիրս ատ է։

Միւսը.—Շիտակը գէշ ծրագիր չէ, բայց երկանը տարիկ մարդը՝ իր ալխմարութեան միայն կարելի է վերագրել։

Այդ պահուն Մարսէլ խաղին մէջ կորսնցնելուն՝ ձայնը մինչեւ վառարանին քով նստողներուն լսելի ընելու աստիճան ըսաւ.

—Տասը «մարքա» կը կորսնցնենք կոր։ Ասկէ առաջ առանցհինգ «մարքա» կորսնցուցի։ Իւրաքանչիւր «մարքա»ն հարիւր ֆրանք արժողութիւն ունենալուն, երկու հազար հինգ հարիւր ֆր. կորսնցուցած կ'ըլլամ։ Անհաւատի կը վճարեմ։

Մարսէլ գրպանէն երկու հատ հազարնոց, և մէկ հատ հինգ հարիւր ֆըրանքնոց պանքանոտ հանելով սեղանին վրայ դրաւ։ Պատճ ալ կանաչ, որ խաղը կորսնցնելուն վրայ ցաւած էր, տեսնելով Մարսէլի մեկնումը, ըսաւ.

—Ինչպէս, սիրելի պարոն, մեզ կը Թողու՞ք կոր։

Մարսէլ.—Կը ներէք, պարոն, քիչ մը յոգնութիւն ունիմ, տէր Գ. որ Լարոշ Բիէռ եկած է։ Իմ տեղս Թող ան շարունակէ խաղը։

Լարոշ Բիէռ անունով անձը հաւանութիւն յայտնեց. իսկ Մարսէլ սենեակը թողլով, ինք վառարանին քովը գտնուողներուն մօտեցաւ։

Տժգոյն երիտասարդը կ'ըսէր.

—Շիտակը Պլամէն իրաւունք ունի. կնիկ մը իր ընտանիքէն փախցնելը, սիրային գործերով զբաղողի մը համար մեծ բան է։

Մարսէլ՝ շատ լուրջ երեւոյթով մը հարցուց.

—Կը ներէք, պարոն, ձեր գործածած այդ բացատրութեան իմաստը չհասկնալու։

(Շարունակելի)